

MASA ROTUNDA CU PRIVIRE LA IMPACTUL CRIZEI GEORGIENE

(15 august 2008)

La discutie au participat Arcadie Barbarosie (IPP), Igor Botan (ADEPT), Viorel Cibotaru (Centrul NATO), Victor Chirila (APE), Natalia Corobca-Ianusevici (APE), Iulian Fruntasu (Soros Moldova), Lina Grau (APE), Iurie Leanca (APE), Vlad Lupan, Dumitru Manzarari (IDIS-Viitorul), Igor Munteanu (IDIS-Viitorul), Oazu Nantoi (IPP), Iurie Pinteia (IPP), Eugen Revenco (APE), Ion Sturza (APE), Anatol Taranu (ISPM), Liliana Vitu, Radu Vrabie (APE).

Partea 1.

Ion Sturza: Buna ziua tuturor si bine ati venit la masa rotunda organizata de Asociatia noastra cu privire la impactul evenimentelor din Georgia asupra Republicii Moldova. Noi ca de obicei in luna august, in zona noastra, ne confruntam cu conflicte majore, surprize neplacute care, in primul rând, au implicatii foarte serioase inclusiv pentru Republica Moldova. Asa s-a întâmplat ca atunci cand s-a declansat aceasta criza, am fost in afara Republicii Moldova, unde am fost in compania unor oameni importanti din Europa nu numai din domeniul afacerilor, dar si al politicului, si pe toti ne-a luat prin surprindere faptul conflictului din Georgia. Am discutat cu ei destul de mult acest subiect si au fost niste comentarii si interpretari care difera un pic de cele pe care le vedem noi astazi, zi de zi, in mass-media.

Este evident ca este un eveniment extraordinar, care are implicatii majore pe plan international. S-a trecut o limita, s-a trecut o linie pe care multi si-o inchipuiau teoretic, dar mai putin practic. O linie care trebuie sa ne puna pe gânduri pe noi, cei care suntem aici in Moldova, si sa ne faca sa ne gandim foarte serios la consecintele acestei crize, la care vor fi implicati pentru viitorul tarii noastre, nu in ultimul rand asupra perspectivelor de solutionare a conflictului transnistrean. Pe de alta parte, aceasta surprindere, acest eveniment a condus la ceea ca multe reactii, multe din comentarii sunt departe de a fi adecvate situatiei reale care s-a creat in Georgia. Si, iarasi revenim la ceea ca, desi este perioada concediilor, desi multi sunt plecati, noi nu putem sa fim in afara acestui eveniment. Iata de ce v-am invitat sa avem un schimb colegial de opinii, sa reflectam asupra implicatiilor pentru Moldova, pentru soarta noastra in viitor

Ca de obicei, deci, discutiile sunt libere, cu agenda pe care o aveti, dar fara de raportori formali, Sunt discutii in interior, fara de a avea mare implicatie pe plan extern...

Andrei Popov: ... de fapt, domnule Presedinte, inca nu am hotarât care-i modalitatea optima de a transfera discutiile de aici in spatiul public. Cred totusi ca este nevoie sa contribuim la o directionare a dezbaterilor in societate. Spre deosebire de traditia noastra, de discutii interne in

regim Chatham House, de aceasta data iata ca facem inregistrările audio. Dupa discutii vom conveni ce sa facem cu ele. Ori ele ramân in interior, pentru a face mai bine o redare a tezelor dar fara atribuirea vorbitorilor, ori poate s-ar cere chiar un transcript al acestor discutii?

Dar sa vedem, in ce masura am putea sa creionam niste teze comune, elaborând o pozitie comuna la acest subiect a expertilor de politica externa din societatea civila. De aceea, va avertizez, nu este o tradionala intalnire APE in regim Chatham House. Discutiile se inregistreaza. Insa cum le vom utiliza, va trebui sa stabilim de comun acord, la sfarsitul intalnirii noastre.

Ar fi mai multe teze sau mai multe aspecte pe care le-am putea discuta, dar cum am convenit de principiu in prealabil, cred ca ar fi mai productiv sa nu ne concentram la ora actuala pe stabilirea vinovatilor si cautarea raspunsului cine a fost primul? cine pe pe cine a provocat? ce exact s-a intamplat pe campul de lupta? etc. In opinia mea si cred ca este o interpretare dominanta din presa internationala, cred ca Osetia de Sud a provocat, Georgia a raspuns si a cazut practic intr-o capcana. Rusia raspuns disproportionat si probabil era pregatita sa raspunda anume asa. Lucrurile sunt mai mult sau mai putin evidente in acest sens.

Dar am zis ca ar fi bine sa canalizam discutiile pe alt tip de analiza, pe doua directii: in prima parte sa vorbim despre care ar putea fi primele concluzii cu privire la semnificatia si impactul evenimentelor in acest razboi asupra mediului international si mediului de securitate in spatiului euro-atlantic. Ce ne spun reactiile si actiunile principalilor actori? In partea a doua, sa discutam de fapt direct in ce masura aceste evenimente afecteaza, si cum exact afecteaza, interesele si situatia specifica a Republicii Moldova. Si, poate cel mai important, ce actiuni se impun de intreprins, eventual, in directia ajustarii demersului de politica externa, pentru a reactiona mai bine pe termen scurt si pe termen mediu si lung la acest nou context, cum sa ne construim comportamentul in lumina reconfigurarilor care se produc in sistemul international si in raporturile dintre principalii sai actori. Si cred ca, fara a ocupa mai mult timp, intr-adevar, haideti sa dezbatem si, intr-o forma libera, sa facem un schimb de idei, sa ne confruntam si sa ne verificam argumentele cu privire la acest impact si lectiile care s-ar putea trage pentru Moldova.

Sunt câteva lucruri care deja, cred, se cristalizeaza, desi a trecut doar o saptamâna. In ceea ce priveste politica externa a Rusiei, iata ca vedem ca aceasta se simte atat de puternica, încât demonstreaza ca n-are nevoie de negocieri pentru a-si promova interesele, si este dispusa sa-si promoveze interesele asa cum ea le percepe in spatiul post-sovietic, chiar in pofida opozitiei Occidentului si cu costul unor prejudicii grave la imaginea sa. Este clara pozitia Rusiei in conflictele inghetate. Pentru cine nu era clar, lucrurile au scos la suprafata ca Rusia nu este un mediator impartial, iar formatele de mentinere a pacii, controlate de Rusia, nu sunt de natura sa previna ostilitatile. Comportamentul conducerii rusesti in acest razboi a aratat ca in tandemul Medvedev – Putin, premierul Putin continua sa joace un rol central in politica externa a Rusiei. Cred ca este un consens la nivelul politicii, la nivelul elitelor rusesti ca acesta este cursul corect si trebuie promovat, chiar cu riscul inrautatirii relatiilor cu SUA si Uniunea Europeana.

Opinia publica ruseasca este si mai radicalizata astazi, Rusia in totalitate sustine enclavele separatiste din Georgia si sfideaza deschis integritatea teritoriala a Georgiei, de facto merge spre incorporarea Abhaziei si Osetiei in Rusia. In aceste conditii este aproape imposibil de imaginat ca pe acest fundal Rusia ar putea sa adopte un alt comportament, o abordare opusa, in cazul Republicii Moldova si sa sustina o solutie viabila a conflictului transnistrean si sa-si retraga fortele armate. Cu toate acestea, sunt anumite speculatii ca anume pentru a atenua putin

impactul negativ, Rusia ar putea sa incerce o reglementare in Transnistria, pentru a arata un anumit contrast cu evenimentele din Georgia si ca Occidentul ar fi vulnerabil sa accepte o asemenea reglementare, care sigur se va intâmpla nu in parametrii de natura sa asigure viabilitatea Moldovei si posibilitatea de a-si continua parcursul spre integrarea europeana, ci in parametrii mult mai apropiati de o versiune a Memorandumului Kozak.

Alta dimensiune - raporturile ruso-europene. Totusi, scindarea dintre, conventional vorbind, vechea Europa si noua Europa, a iesit si mai mult la iveala. Va fi in stare Uniunea Europeana sa-si consolideze pozitile si sa vina cu o abordare comuna? Un lucru pozitiv, ca in sfârșit Uniunea Europeana vorbeste despre implicarea directa si este gata sa contribuie cu forte. Dar, sub ce mandat, in ce forma? Nu este clar. Cum va raspunde NATO - va grabi aderarea sau parcursul Georgiei si Ucrainei spre NATO sau dimpotriva? Iata ca multi editorialisti din presa europeana spun „Bravo Parisului si Berlinului. Au fost prevazatori si n-au facut greseala sa ofere MAP Georgiei, caci acum asta i-ar implica in conflict cu Rusia”. Altii insa sustin ca daca Georgia ar fi primit MAP-ul, aceasta ar fi putut preveni escaladarea conflictului.

Deci, iata doar cateva din teme sau teze pentru discutii.

Arcadie Barbarosie: Imi pare ca era un simplu schimb de focuri care se intâmpla pe parcursul conflictului. Nu era niciun raspuns neproportional al Georgiei si este diferit de ceea ce s-a intâmpnat atunci. Adica, nu a fost un raspuns extraordinar al Georgiei. Deci, asta este alceva. Am intrebat, ce scopuri urmareste Rusia cu razboiul asta, si atunci am incercat sa vedem daca vizavi de noi nu urmaresc acelasi scop. [...]

Iurie Leanca: Si inca un element la tezele mentionate de Andrei. Este vorba despre rolul Ucrainei in acest sprijin. Or, Ucraina pentru noi este, poate fi si mai importanta decât rolul ei in conflictul din Georgia. Este foarte interesant, cum vor evolua relatiile ruso-ucrainene? Trebuie sa ne uitam cum au evoluat relatiile dintre Chisinau si Kiev in ultimii opt ani? Si de ce, din punctul meu de vedere, Chisinaul nu a reusit sub nicio forma sa capitalizeze potentialul care a fost atunci când n-a recunoscut alegerile lui Ianukovich si a mizat pe Iuschenko?

Si doi: s-a vorbit despre mass-media internationala, despre cum s-au perceput si reflectat evenimentele in exterior... Este foarte important sa ne uitam, cum au reactionat si statele. De exemplu, cine a sprijinit Rusia? Eu am citit ca unicul stat care a sprijinit Rusia a fost doar Cuba si Kârghistan, nici macar Belarus... Eu am vazut doar un comentariu a sefului televiziunii publice din Belarus, care zicea ca, uite, s-a schimbat ambasadorul rus de la Minsk... De fapt, când erau ei la Beijing, sefului acestei uniuni interstatale Rusia-Belarus era chiar lângă subalternul sau, presedintele consiliului de prim-ministri ai uniunii federale si au uitat sa-si consulte presedintele si dupa asta, uite ca vrea totusi actiuni ... Dar relatia cu Kievul pe mine, totusi in mod special ma intereseaza si cum s-o proiectam asupra situatiei noastre...

Andrei Popov: Cred ca unul dintre impacturile va fi asupra raporturilor UE-Ucraina si poate chiar NATO-Ucraina. Deja se observa o mai mare deschidere deja a Uniunii Europene fata de Ucraina. Am inteles ca reprezentantul Ministerului de Externe al Ucrainei a fost invitat la sedinta ministrilor de externe a UE in aceasta miercuri si cred ca se deschide o bresa in care putem si noi argumenta ca e mai bine ca Uniunea Europeana sa intervina in prevenirea unor astfel de conflicte si sustinerea accelerarii drumului spre Uniunea Europeana decât sa faca fata mult mai costisitor consecintelor.

Oazu Nantoi: Chiar daca este vorba despre manifestarea sentimentelor de frustrare din partea lui kgb-istului Putin, el si-a formulat niste scopuri. El nu doar s-a uitat in oglinda si si-a spus sie insusi: „Am nevoie de un razboi rus ca sa dorm linistit!”. In mod sigur a formulat niste scopuri. Si probabil ca aceste scopuri pot fi formulate in felul urmator: demonstrarea Occidentului fricos ca Rusia nu va tolera extinderea NATO. Isi va atinge sau nu Rusia acest scop se va vedea in viitorul apropiat – daca Georgia va primi MAP sau nu. Un alt scop implicit ar fi sigur si eliminarea lui Saakasvili, schimbarea regimului de la Tbilisi.

Ion Sturza: Da, dar vreau sa va mai spun un singur element – noi avem afaceri mari in Kazahstan si eu monitorizez situatia zi de zi. Avem zeci de statii, terminalul de la Batumi, care ne temeam sa nu-l bombardeze... Georgienii, inclusiv opozitia, s-au consolidat in jurul evenimentelor si 99,9 la suta, inclusiv cei care au fost in opozitie dura fata de Saakashvili, au sistinat o pozitie comuna. Aceasta este o reactie absolut inversa decât cea la care poate se astepta cineva.

Oazu Nantoi: Da, eu exact am vrut sa spun aici despre principiul moldovenesc „Unde dai si unde crapa”. Daca Putin si-a propus un asemenea scop, in cazul dat el a gresit. Care va fi reactia de lunga durata a societatii georgiene, ramâne de văzut.

Andrei Popov: Pot sa fac aici o paranteza? Paralela cu Milosevici nu ar fi aici lipsita de relevanta. Initial, intr-o prima faza, a fost o consolidare in jurul lui Milosevici in 1999 dupa bombardamente NATO, dar care s-a disipat intrun an de zile. Sunt deja semnale si la Tbilisi – Nino Burdjanadze, bunaoara, a dat niste semnale ca ar fi interesata sa revina in politica, si mai multi politicieni de opozitie de moment s-au raliat in jurul lui Saakashvili, dar au dat de inteles ca dupa ce se calmeaza lucrurile si se retrag trupele ruse urmeaza sa analizeze care au fost cauzele conflictului.

Oazu Nantoi: Este inca un moment – lipsa unei frontiere comune intre zonele Abhazia si Osetia de Sud si rolul formal al Rusiei in calitate de pacificator. Chiar azi mi-am amintit despre o stire aparuta prin internet primavara aceasta care spunea ca pacificatorul rus Matraguna a salvat un copil de la inec. Exact ce spunea Saakasvili in interviul sau publicat pe NewsIn – asazisii pacificatori rusi din Osetia de Sud sunt populatia locala care a obtinut cetatenie rusa si isi fac slujba.

Iulian Fruntasu: Nu, in Osetia de Sud, nu e asa.

Oazu Nantoi: Ok, eu fac referinta la ceea ce declara Saakasvili in interviul sau. El mai spune ca fiecarui ucis i se elibereaza acte de pacificator rus.

Iulian Fruntasu: Ceea ce este adevarat e ca printre pacificatorii rusi sunt destul de multi osetini si ceceni, dar asta nu inseamna ca ei prevaleaza.

Oazu Nantoi: Si acum ramâne de vazut cum va reactiona Occidentul si daca isi va atinge Rusia scopurile pe care si le-a propus sau nu. In ceea ce priveste Republica Moldova, eu de mai mult am spus ca situatia este diferita – Putin a vrut sa opreasca Georgia, pe când Moldova nu trebuie oprita. Moldova scânceste la portile Kremlinului.

Vlad Lupan: In ceea ce priveste reactia autoritatilor moldovene, a existat o reactie de la Ministerul de Externe care s-a aliniat declaratiei franceze a presedintiei UE, doar atât. Aceasta este unica reactie. Problema este un pic mai diferita decât pare a fi. Mai sunt aspectele ce tin de actiunile ulterioare ale Rusiei atât in Georgia, cât si in Republica Moldova. De fapt, exista un status-quo actual si Rusia va incerca sa negocieze pornind de la noua situatie. Ei vor incerca sa extraga noi concesii atât din Georgia, cât si din Republica Moldova, cât si din UE si SUA.

Ion Sturza: Dar cât de corecte sunt comentariile aparute in Occident ca Saakasvili, inclusiv prin aceasta interventie militara in Osetia, a expus Statele Unite unei situatii la care Washingtonul nu era pregatit, ca de fapt a compromis Occidentul, a compromis relatiile acestuia cu Georgia? Au fost si asemenea opinii, inclusiv la Wall Street Jurnal – ca biatul si-a permis in plina desfasurare a Jocurilor Olimpice sa intervina militar stiind foarte bine ca risca foarte

mult sa declanseze un conflict de proportii. Au fost comentarii in mediile occidentale in sensul ca nici Saakasvili nu este un porumbel al pacii. De fapt, el contrar discutiilor cu Occidentul a intervenit gândind ca va solutiona problema intr-o noapte si nu se astepta la o asemenea reactie din partea Moscovei. Si, dupa cum am vazut, a facut un calcul gresit.

Vlad Lupan: Eu cred ca elementul asta este doar partial adevarat si reflecta faptul ca multa lume care discuta subiectul pur si simplu nu era acolo. Sau asculta marea si importanta – dar nu independenta – mass media ruseasca. De fapt, provocarile au inceput in Abhazia si cu ceva timp mai devreme, si au venit din partea ruseasca in primul rând. Schimbul de focuri in Osetia nu a fost atât de intens. In Abhazia el a fost intens. In Abhazia existau doua grupari partizane din partea Georgiei – Tetri Leghione si inca una, Lesnâie Bratia – care atacau in permanenta pacificatorii rusi si clanurile abhaze – pentru ca nu putem vorbi de altceva decât de clanuri acolo. In Osetia de Sud schimburile de focuri s-au intensificat numai recent. Provocarile, pardon, dar mi se pare ca au venit in exclusivitate din partea Federatiei Ruse si daca e sa tratam subiectul cel puțin din doua surse, putem spune ca Rusia de fapt a pregatit pe data de 8-8-8 acel atac, pentru ca stia foarte bine ca va fi distrasa atentia internationala de la evenimente datorita jocurilor olimpice unde au mers multi presedinti.

Iulian Fruntasu: Si as vrea sa mai adaug un element – faptul ca in a doua jumatate a lunii iulie companiile de profil din Statele Unite au inregistrat o activitate masiva a hackerilor, care au dat jos mai multe site-ul guvernamentale din Georgia. Desi lucrurile au inceput sa se tensioneze la sfârșitul lunii iulie.

Iurie Leanca: Ar mai fi si trimiterea de ingineri rusi in Abhazia – sa pregateasca calea ferata. Acum ne dam seama ca, de fapt, calea ferata nu a fost restabilita pentru a aduce asistenta umanitara, ci pentru altceva. Sunt convins sa lucrurile au fost pregatite, dar Saakasvili s-a lasat totusi prins in acesta capcana.

Andrei Popov: Nu întâmplator am trimis in ajun editorialele din principalele ziare din lumea anglo-sacsona – Financial Times, Washington Post, The Times, Guardian... Daca e sa rezum, totusi, logica acestora este – da, au fost hartuieii din partea Osetiei, da, evident, Rusia a fost in spate, evident ca Rusia a asteptat acest gest si era pregatita sa reactioneze. Dar faptul ca in seara de 7 august a fost ministrul georgian al reintegrarii la Thinvali, nu a reusit sa întâlneasca autoritati, pe 7 august seara la 19.00 Saakasvili a avut un mesaj catre natiune in care a chemat la calm si la abtinerea de la provocari, dupa care peste o ora s-au intensificat hartuirile asupra pozitiilor georgiene si satelor controlate de ei, atacurile din zona Thinvali asupra satelor de frontiera, iar noaptea trupele georgiene au inceput un atac si nu unul neglijabil totusi – au ajuns georgienii in Thinvali. Sigur ca Rusia a fost pregatita, intr-un fel poate chiar s-a bucurat de aceasta ocazie, a distorsionat mediatic evenimentele, a pedalat pe idea de genocid, catastrofa umanitara etc. – inca nu sunt niciun fel de dovezi in acest sens. Dar oricum este evident ca numarul mortilor este cu mult mai mic decat cel anuntat. Acesta este modul cum sunt descrise evenimentele nu in presa ruseasca - care este absolut unilaterala si, cum s-a spus, absolut propagandistica – dar cam asa sunt prezentate evenimentele in mass-media din Occident.

Dar va propun sa vorbim mai mult despre impactul evenimentelor asupra mediului international, securitatii regionale, NATO. Rusia, politica ruseasca in spatiul post-sovietic...

Viorel Cibotaru: Eu cred ca indiferent de faptul cum pare situatia la prima vedere, dar doua momente-cheie sunt totusi faptul ca extinderea NATO este reflectarea altor procese si de fapt frustrarile la nivel global – ceea ce a provocat Irakul pentru UE, pentru viitorul organizatiilor internationale – acum intr-un fel sau altul s-a echilibrat prin situatia din Georgia. Acum pentru toata lumea intrebarea este cum actionam la nivel global in cazul unor noi situatii de acest gen. La acest moment noi trebuie sa fim bineinteles foarte atenti, dar nu avem posibilitatea sa-l influentam. Al doilea moment, care pentru mine este extrem de important, este faptul ca Rusia s-a profilat in ceea ce multi spuneau cu o jumatate de gura – ca un threat(amenintare) – threat pentru toate tarile care o inconjoara, inclusiv pentru UE. In perspectiva acest lucru trebuie sa schimbe atitudinea vis-a-vie de aceasta exagerata abordare a Rusiei doar in plan de cooperare, de atragerii, etc... Aceste lucruri ar trebui sa se reflecte si asupra bugetelor, si asupra politicilor interne si de securitate si aparare.

In ceea ce priveste factorul militar, el este extrem de interesant in acest context. In ultimul timp el a fost in scadere continua, intr-o cadere si in cadrul NATO si in cadrul UE. Evenimentele au demonstrat inca o data ca forta militara – indiferent de dimensiunile ei, calitatea ei, pregatirea, intelegerea, abordarea intrun nou secol este nu mai putin importanta decât a fost in secolul 19, sau 18, sau 17. Momentul acesta ar trebui sa mobilizeze si sa readuca in discursul politicianilor in interiorul Aliantei sau UE factorul militar, factorul fortei, factorul folosirii acesteia. Rusia a demonstrat acest lucru.

Si aici frica pe care au bagat-o este legata nu de modul cât de brutal a aplicat Rusia forta, ci cât de abil a folosit aceste elemente. Cred ca si in toate tarile asiatice a bagat intr-un fel frica – pentru ca fiecare cred ca este pasibila de situatii de acest gen, mai ales Kirghistanul – mai ales dupa Akaev: s-ar putea gasi sute de motive sa intri an Kirghistan si sa faci ordine acolo. Sau in

Uzbekistan, sau in Tadjichistan, sau in alte parti. Ei sunt nu mai putin infricosati de faptul ca cu Rusia este practic imposibil sa vorbesti. Nu exista formula de negociere cu Rusia.

Deci, acest threat (amenintare). El trebuie sa persiste si trebuie intr-un fel sau altul inevitabil pe de o parte va conduce la coagularea, coalizarea in cadrul UE, daca americanii vor fi suficient de abili sa iasa din sindromul post-Irak. Si acest lucru bineinteles ca este intr-un fel sau altul in favoarea noastra, in favoarea inclinarii spirituale totusi spre Occident - cu sufletul si cu inima, nu doar cu ratiunea, cum se intâmpla astazi. Aceste lucruri sunt extrem de importante. Si factorul militar trebuie readus in discursul public permanent, pentru ca el este astazi nu mai putin valabil. O echipa bine pregatita din Pskov poate sa-ti rastoarne un guvern, indiferent unde s-ar afla acesta, inclusiv in Europa.

In mod evident factorul militar a fost neglijat in ultimul timp, diminuat si trecut pe planul trei.

Iurie Leanca: Georgia a cheluit anul trecut 1 miliard de dolari pentru dotarea armatei. Noi cât am cheluit? 1 milion 250 mii lei? Tot ce a cheluit Georgia acum se pare ca in linii mari din pacate s-a cam dus... Si atunci noi ce facem – ne dezarmam in totalitate, asa cum vrea Guvernul, sau nu stiu cine, ne inarmam, sau gasim alte solutii de asigurare a securitatii?

Iurie Pântea: Punctul meu de vedere este ca factorul militar, sau forta militara, sunt prea importante pentru a fi pe de o parte neglijate, pe de alta parte folosite fara atentie. In cazul Georgiei acest lucru nu s-a intâmplat. Eu sunt departe de gândul ca georgienii au o capacitate intelectuala prea slaba pentru a intelege cu cine s-au angajat in conflict si care vor fi consecintele. Sunt multe comentarii ca in Georgia a fost o provocare, dar si un esec al serviciilor speciale ruse. Este clar ca Georgia demult stia ca un conflict militar ar putea avea loc cu un asemenea inamic care va reactiona in mod previzibil de maniera in care a facut-o. Si atunci intrebarea georgienilor ar fi – cum pierderea militara poate fi transformata intr-un câstig politic?

Mie mi se pare ca planurile partii georgiene au fost cu mult mai detaliate, cu mult mai bine gândite, cu mult mai bine calculate consecintele si riscurile. Georgienii nu au pus prea multa lume la bataie, au considerat ca e destul – ei au obtinut majoritatea obiectivelor politice care pentru ei sunt convenabile. Ei nu au iesit perdanti.

Iurie Leanca: Dar ei oricum au pierdut – au pierdut ceea ce mai controlau din Osetia de Sud...

Iurie Pântea: ... eu cred ca in Osetia de Sud nu prea au mai ramas osetini – desi poate ca unul dintre obiective era si acesta. Acolo au ramas mai multi cetateni si pacificatori ai Federatiei Ruse...

Andrei Popov: Unii analisti vin si cu urmatorul punct de vedere si anume ca pentru georgieni aceasta este o sansa de a pune punct si de a se debarasa de Osetia de Sud si de Abhazia, de a iesi elegant din situatie si a accelera drumul spre Occident. Se poate face intrun fel paralela cu Serbia care primeste niste compensatii din partea UE pe linia apropiarii mai rapide in schimbul pierderii Kosovo. Nu cred ca la ora actuala Tbilisi se gandeste in acesti termeni si nu cred ca asta a fost in mintea lor – cedez pionul ca sa câstig tot jocul... Dar nu e exclus ca dupa ce se vor potoli spiritele si va deveni clar ca Abhazia si Osetia de Sud nu mai pot fi recuperate, la Tbilisi sa prinda contur ideea ca poate ca razboiul si pierderea acestor enclave, de fapt, usureaza drumul spre NATO...

Iurie Pântea: Eu sunt sigur ca presedintele Saakasvili a avut nu a singura discutie la Consiliul Suprem de Securitate, care este demult format si are un aparat puternic de 82 de persoane de asistenta inca din 2003. Deci eventualele scenarii, din câte eu inteleg si din câte am mai discutat cu georgienii inca din 2003-2004, ei erau foarte atenti la eventualele scenarii – cum ar putea fi si care ar putea fi consecintele.

Deci ceea ce vedem noi acum este ca rusii au reactionat intrun fel brutal, mizând nu pe inteligenta actiunilor, ci pe „rolling batalion” – este asa un termen militar – când tancurile s-au pornit si distrug totul in calea lor. Pe când georgienii au incercat sa diminueze pe cât posibil efectul militar si pierderile din partea lor.

Vlad Lupan: Haideti sa mai vedem inca câteva subiecte. E clar – politica interna ruseasca, motivatiile care l-au pornit pe Putin, eventualele motivatii psihologice, eventualele motivatii economice, de imagine, de consolidare a societatii rusesti in jurul binecunoscutului concept ci noi trebuie sa ne unim si sa sustinem guvernarea... Dar haideti sa revenim la subiectul energetic un pic. Pentru ca – su nu uitam – zona de tranzit – Extended Middle East, Lateral Midle East, trecerea zonelor de tranzit inclusiv prin Georgia si in particular prin Marea Neagra. Unul din interesele rusesti, printre altele, este de a santaja si in contunuaire Europa si de reduce alternativele energetice pentru a controla mai bine, sau mai bine zis a impune anumite interese in acest fel vis-a-vie de Europa si eventual si SUA.

De aici apare intrebarea – dupa o asemenea campanie si dupa o asemenea incercare de a opri lucrurile, de a destabiliza Georgia, de a demonstra ca Georgia nu este o tara prin care pot sa treaca hidrocarburile, care va fi reactia comunitatii internationale de facto, in primul rând a UE? Vor ramâne ei foarte linistiti vizavi de Georgia, vizavi de Ucraina, vor incerca sa gaseasca niste solutii intermediare cu Rusia? Si respectiv, este oare posibila repetarea scenariului georgian in alte zone, de exemplu in Republica Moldova? Eu de exemplu spun ca nu. Ce situatie geoeconomica si geopolitica vom avea de acum incolo?

Ion Sturza: S-a discutat foarte mult despre factorul economic si energetic. Aceste discutii s-au purtat in special in mediile de afaceri si exact in directia pe care ati mentionat-o: ca acest razboi este legat intro mare masura de incercarea de a compromite alte cai de transport energetice. Kazahstanul de exemplu oficial a anuntat ca una dintre alternativele de transport este Baku-Batumi, inclusiv gazoductul care poate sa mearga prin Georgia in Marea Neagra, Crimeia, România, spre Europa, si asa mai departe. Deci eu nu as neglija deloc factorul economic, in incercarea de a compromite zona in general si Georgia in special ca jucator important in transportul de energie si ca destinatie sigura pentru investitii straine.

Vlad Lupan: Dar eu cred ca reactia UE va fi alta decât cea prognozata de Rusia. Deci ceea ce isi doreste Rusia este sa controleze aceste zone – Marea Neagra inclusiv ca lac rusesc dar si ca zona de tranzit...

Ion Sturza: ... Cind spunem UE, la cine ne referim? Cine este UE? Din pacate, in Europa de astazi si in general in lume, se simte lipsa de lideri mari, cu carisma si capacitate de a impune. Ultimii ani piata politica mondiala a fost dominata doar de Putin. Poate doar Sarkozy care acum incearca sa faca ceva. Dar nu a fost dupa plecarea lui Kohl, Clinton, noi nu avem nici un lider de calibrul lor care ar putea sa aiba o pozitie si sa o impuna pozitia. Administratia Bush este compromisa si slabita. Bush are pe plan intern o rata de sustinere de doar 19% , cel mai jos nivel din istorie.

Vlad Lupan: Eu nu vorbesc despre raspunsul Federatiei Ruse, vorbesc despre formularea unor politici comune la nivelul UE vizavi de Rusia.

Andrei Popov: Dar haideti sa vedem in aceasta albie – care sunt implicatiile acestei crize pentru politica ruseasca si poate pentru raporturile Rusia-UE, Rusia-Occident in general. Va conduce aceasta situatie la coagularea unei pozitii consolidate a Occidentului fata de Rusia, se va trezi in sfârsit Occidentul si va veni cu un front comun sau nu? Ce ne spun primele reactii a Uniunii Europene si statelor UE?

Igor Munteanu: Cred ca ar trebui sa vorbim care vor fi costurile nemijlocite ale Federatiei Ruse ca urmare a acestei interventii. Si, evident, costurile sub aspect politic vor fi ca insusi formatul de cooperare NATO-Rusia va fi revazut, mecanismul de consultari, Consiliul special Rusia-NATO va inceta sa existe. Al doilea element sunt negocierile legate de calitatea de membru in OMC a Rusiei. Aceste negocieri vor fi blocate, cel putin pentru o perioada de timp, ceea ce afecteaza imediat situatia economica si stabilitatea investitiilor straine in Rusia si a profiturilor prognozate.

Al treilea cost important pentru Rusia tine de legitimitatea participarii sale in misiunile de pacificare. Si acesta este un cost foarte simtitor. Daca pâna in prezent nici europenii, nici americanii, nu aveau suficiente argumente ca sa riposteze fata de rolul pe care Rusia spunea ca il joaca in spatiul post-sovietic, si spuneaca da, ok, in Caukaz nu exista alte forte care sa se substituie rusilor, acum problema se pune foarte clar la nivel european, chiar daca nu exista un leadership manifestat clar, cu o persoana carismatica care sa-si asume riscurile si responsabilitatile pentru acest lucru. Cred ca toata lumea – si americanii, si europenii – vor veni cu presiuni asupra Rusiei sa accepte forte multinationale.

De la inceput ar putea sa existe misiune civila, in al doilea rând vor exista si elemente militare pentru actiunile de pacificare – cel putin sa echilibreze in zona abhaza si zona osetina prezenta rusilor. Acestea sunt costuri pe termen lung destul de simtitoare pentru Federatia Rusa...

Ion Sturza: ... Si inca un element pe care vreau sa-l discutam: relatiile cu tarile vecine. Cred ca relatiile cu tarile vecine sunt compromise total si incluvis tarile care aparent erau loiaiale Rusiei isi vor pune semnul de intrebare: Dar pâna la ce moment putem sa stam cu Rusia?

Igor Munteanu: Când a fost inlocuit presedintele Putin cu presedintele Medvedev, presa internationala a marsat foarte mult pe elementul legalismului, a legalitatii, ca vine un jurist in sfârsit in capul statului rus si ar putea avea o alta abordare noua. Si Medvedev a fortat foarte mult tonul asupra unui tribuna international, asupra unui genocid care trebuie probat cu evidente. Daca ati observat de ieri a inceput tonalitatea privind recunoasterea genocidului georgian asupra Osetiei sa scada, pâna la urma rusii aparent renunta si la tribunalul international. Motivul este legat de faptul ca ombusman-ul cu Cecenia a spus ca in principiu ar trebui sa punem in acelasi pachet, in aceeasi cutiuta si ceea ce s-a întâmplat in Cecenia, ceea ce ar putea sa produca foarte multe probleme pentru elitele curente ale Federatiei Ruse. Si atunci terenul legalist pe care a mers Medvedev este total compromis. In actuala situatie evident consturile tin de faptul ca posibilitatea de a interveni militar Rusia a exploatat-o si nu mai are o tactica alternativa la aceasta solutie militara, nu are posibilitatea de a-si creste politic greutatea pe plan international, dupa ce a exploatat varianta militara. Si acesta este de asemenea un cost extrem de important pentru Federatia Rusa. Desa toata lumea stie care vor fi costurile unei interventii militare a Rusiei, stie aproximativ sa estimeze costurile militare si politice.

Anatol Taranu: Eu cred ca este foarte important sa intelegem ca Rusia de azi, Rusia lui Putin, nu este Rusia lui Eltin. Si expromturile care erau posibile pe vremea lui Eltin mai putin sunt valabile acum. Noi suntem convinsi, oamenii care cunosc Rusia si cât decât o inteleg, ca pasul pe care l-a facut Rusia a fost bine gândit. El a fost indiscutabil gândit in toate variantele posibile. Iar rusii au indiscutabil serviciile respective capabile sa dea o expertiza. Pe mine altceva ma mira in situatia aceasta – de ce Rusia a facut acest pas? Pentru mine, ceea ce a facut Rusia in Georgia este un pas de disperare.

Ion Sturza: In pofida tuturor analizelor? Pare o improvizare...

Anatol Taranu: Pare o improvizare, dar este o improvizare bine gândita. Iata ce se întâmpla. Incepând cu anul 2000-2001 Rusia in permanenta isi creste muschii. Rusia isi schimba imaginea pe parcursul ultimilor 8 ani, Rusia devine o tara relativ bogata, chiar daca stim de unde au venit acesti bani. Rusia isi reformeaza armata, investeste tot mai multi si mai multi bani in armata. Pasul pe care l-a facut Rusia acum in Georgia era practic inevitabil. Rusia trebuia sa faca ceva de felul acesta.

Problema este alta – ce i-a facut pe rusi sa actioneze anume acum? In tot ce face Rusia, ea in permanenta se ciocneste de pozitia relativ dura a Occidentului. NATO se extinde, americanii baga practic radarele sub coastele rusilor si controleaza spatiul rusesc de la Brest la Vladivostok... Ce ii mai ramânea Rusiei sa faca? Rusia pierdea pe toate directiile. Ea in permanenta era nevoita sa bata in retragere. In aceste conditii ea a trebuit sa decida cum se misca mai departe.

Apropo, ati remarcat ca polonezii deja au convenit cu americanii pe marginea amplasarii scutului antiracheta. Eu sunt ferm convins ca acest lucru s-a întâmplat inclusiv datorita faptului ca Rusia a atacat Georgia. Oare nu era evident ca ceva de genul asta se va întâmpla? Si totusi rusii au mers la asta.

Imaginati-va ca razboiul care are loc acum are loc intre doua tari CSI. Toata constructia, toata arhitectura veche care s-a creat dupa destramarea Uniunii Sovietice practic se risipeste in vazul nostru. A merge mai departe pedalând idea CSI-ului si tot ce este legat de el este lipsit de sens. Si de fapt rusii au provocat intr-un fel toate aceste procese.

Inseamna aceasta ca rusii nu intelegeau ca efectul implicarii lor militare va fi redus la zero prin factorul politic? Eu cred ca ei undeva mizau pe faptul ca vor putea face o rasturnare de situatie pentru a extrage si dividente politice. Nu puteu ramâne in vechiul sistem – vechiul sistem nu lucra. Si au mers cu un risc foarte mare si cred ca au dreptate acei analisti care spun ca acest razboi semnaleaza o cotitura in relatiile Rusiei cu celelalte tari.

Iutrie Leanca: Poate fi o revenire la razboiul rece?

Anatol Taranu: Poate fi, intro forma sau alta... In orice caz faptul ca va fi o epoca de confruntare dintre Rusia si cealalta lume este indiscutabil.

Liliana Vitu: Eu ca fost jurnalist as vrea sa trag cenusa la turta mea si sa vorbim putin si despre razboiul infomational. Pentru ca Georgia, chiar daca a pierdut un razboi militar, a câstigat in plan informational. A obtinut anumite dividente. Se vorbeste, de exemplu, despre schimbarea formatului... Cel putin pe plan mondial, la nivelul UE se vorbeste despre niste lucruri despre

care nu s-a dorit sa se discute pâna acum; aceeasi schimbare a formatului misiunii de mentinere a pacii, lucru pe care Georgia si l-a dorit.

In ceea ce priveste Republica Moldova, in conditiile in care suntem intrun spatiu mediatic clar rusesc, cine in Republica Moldova, si ce voci vor mai fi, ce jurnalisti – si cred ca putem sa-i numaram pe degete – vor mai fi care vor vorbi altfel, vor contracara propaganda, manipularea si intoxicarea rusesca, care in mod clar va exista in cazul in care pe Transnistria vor fi niste progrese, evolutii sau involutii. Nici de razboiul informational nu as vrea sa uitam pentru ca e clar ca e foarte important.

Iurie Leanca: In 1999, când se constituia Guvernul Sturza si elaboram programul de guvernare, am vorbit despre spatiul informational din punct de vedere al securitatii. In Moldova nu s-a mai facut nimic in acest sens din 1999, sursa de informare de baza pentru cetatenii nostri este in continuare ORT si mediile ruse. De altfel, as fi curios cum au reflectat televiziunile locale aceste evenimente, in special Moldova 1?

Oazu Nantoi: Moldova 1 o bocit de jale in legatura cu inundatiile si printre altele, la urma, a zis ca sunt si confruntari in Osetia...

Liliana Vitu: Alaltaieri a fost „Vector European” in reluare... Principalul eveniment – confruntarile din Georgia. Dar noi vom vorbi despre inudatii, cu un oarecare domn de la Agentia de distribuire a ajutorului umanitar. Ce are omul acela cu „Vectorul European” si cu Georgia?

Oazu Nantoi: Este foarte important sa intelegem motivatia lui Putin. Eu nu cred ca acesta este un gest de disperare. Eu cred ca, mai degraba, el gândeste in modul urmator: „А куда они, на фиг, денутся?” [...] Este evident ca Statele Unite sunt invaluite de un set de probleme grave. S-au compromis dupa Irak si sunt prinsi in Afganistan si asa mai departe. Si dupa mine, ca sa tragem niste concluzii, trebuie de vazut care va fi reactia Occidentului. Daca NATO va respinge Georgia si Ucraina, inseamna ca Putin si-a obtinut scopul.

Nu este vorba de o utilizare disproportionata a fortei. Disproportionata in raport cu ce? Care este scopul? Sorry. Deci nu era vorba de salvarea lui Kokoiti. Pentru salvarea lui Kokoiti era clar disproportionat. Dar pentru scopuri geopolitice, deci de *Divide et Impera* a Occidentului, oprirea extinderii NATO, blocarea proiectelor de alternativa, de tranzit a resurselor hidrocarburilor, asta ar putea fi o aplicare adecvata a fortei, daca Occidentul nu va depasi ceea ce este propriu deocamdata Europei de azi.

Si am o singura intrebare, aproape personala, adresata domnului Sturza. Sa-i dea Dumnezeu sanatate domnului Nazarbaev. Dar oricum, a avut loc schimbarea puterii, cu nuante, in tarile

asiatice aceste meserii au adesea specificul lor. Si iata, dupa aceea ce a facut Rusia cu Georgia, cum arata acum securitatea investitiilor in Kazahstan?

Ion Sturza: Nu, vreau doar sa stiti ca Kazahstanul are peste un miliard de dolari investitii in Georgia. De fapt, mult peste un miliard cu terminalul de la Batumi. In mass-media kazaha Georgia a fost intotdeauna tratata foarte friendly. Saakashvili intotdeauna a dat unda verde investitiilor kazahe. Caucazul si Georgia ar fi o alternativa pentru constructia de noi conducte. Nu de aceea ca Rusia e un pericol pentru transport, dar fiindca pur si simplu ea are capacitati limitate logistice pentru a transporta cantitatile noi care vin din Kazahstan spre Europa. Deci Kazahstanul propriu-zis intotdeauna a fost un partener si economic si politic solid. Reactia de acum? Eu cred ca intotdeauna Kazahstanul a avut o pozitie rezervata neformal fata de ceea ce se intampla in Rusia si fata de relatia cu Rusia, intotdeauna era considerat ca e bine cu fratele mai mare sa ai relatii bune oficial, dar totusi trebuie sa ai intotdeauna o formula de rezerva.

Oazu Nantoi: Deci, abordarea asiatica...

Anatol Taranu: Este foarte important care au fost reactiile tarilor CSI. Prima reactie de sustinere – Kirghizstanul, destul de...

Andrei Popov: Prima a fost a Ucrainei si a fost una foarte categorica si transanta...

Anatol Taranu: ... Eu am vedere reactiile de sustinere. Kirghizstanul, care a spus un "da" categoric, a sustinut Rusia si toate celelalte tari ale CSI care au tacut molcut. Chiar si Lukashenko, despre care presa rusa scrie: „Lukashenko ne-a tradat”. Deci, sa-mi spuna cineva in aceste conditii ca Rusia nu a jucat la limita. Oare Rusia nu intelegea ce face? Ea mergea de fapt pe calea confruntarii cu tarile CSI – primele care trebuiau sa se gândeasca ce se va intampla mai departe dupa Georgia erau tarile CSI. Fiecare tara stie ca mâine tancurile rusesti pot fi la ele in capitala.

Apropo, Narohnitskaia, cu jumatate de an sau opt luni in urma, intro emisiune televizata la Moscova, atunci când era criza ceea cu soldatul de bronz la Tallin, Narohnitskaia vorbeste deschis la televiziune: „Мы должны послать наших десантников в Таллин и нанести там порядок.” Cum ai sa trimiti „desantnicii” tai la Tallin, daca Tallinul este intro tara membra NATO? Dar iata ca ei pot fi trimisi la Tbilisi.

Acuma, problema a doua: rusii, evident, joaca la limita si foarte bine inteleg ce se intampla, dar ei nu au alta iesire. Ei sunt pusi in fata necesitatii de a adopta niste pasi radicali, altfel tot ce este rusesc in spatiul acesta se darâma. Din acest punct de vedere, indiscutabil, eu cred ca Putin foarte bine intelegea ca sansele lui de a câstiga sunt foarte mici. Altceva e sa câstige pentru alegeri nationale.

Cineva a vorbit astazi despre razboiul informational. Orice critica care i se aduce lui Saakashvili, se opreste acolo unde trebuie sa fie acel ce a facut agresiunea. Toata lumea, practic, vorbeste despre faptul ca rusii sunt agresori. Pentru rusi asta este o condamnare si este o nota foarte clara ce va fi pe viitor. Sa incerce rusii numai sa abordeze problema genocidului – imediat apare Cecenia. Ei foarte bine inteleg in ce directie ei se misca. Pozitia Statelor Unite ale Americii, de fapt, va compensa ceea ce a vorbit domnul Sturza. Da, lipsa liderilor in Europa este evidenta, dar pozitia Statelor Unite ale Americii, care au o ocupat pozitie foarte clara in ceea ce priveste Georgia. SUA nu va permite ca Rusia sa striveasca Georgia. Imediat dupa alegeri, indiferent

cine ar veni la putere in urma alegerilor din SUA, pozitia sustinerii Georgiei este garantata suta la suta.

Andrei Popov: O voce a lui Nicu Popescu, daca imi permiteti, astazi intrun comentariu la Europa Libera iata ce spune la acest subiect despre faptul ca victoria tactica a Rusiei pe câmp de lupta, este, de fapt, o pierdere strategica pentru Federatia Rusa. Comportamentul Rusiei, denota faptul ca Rusia nu poate avea aliati. Rusia se comporta de o maniera destul de brutala, inclusiv cu state care ii sunt apropiate, de genul Belarusului sau Armeniei si, in aceasta perspectiva, orice sperante de a avea un parteneriat civilizatat, bazat pe alianta cu Rusia sunt desarte, pentru ca Rusia nu poate si nici nu isi doreste alianta. Rusia de astazi isi doreste vasali”.

Viorel Cibotaru: Noi nu trebuie sa creem mituri. In primul rind, Rusia nu este atat de puternica cum incercam sa o prezentam, in primul rind sub aspect militar. Rusia nu poate deplasa forte in mare parti, Rusia nu poate doua conflicte sa le mentina sau doua razboaie cum poate face SUA etc. Deci este absolut evident si e o concluzie absolut magistrala si strategica ca Rusia s-a autoizolat prin modul absolut brutal si in Consiliul de Securitate al ONU, si mediatic si in relatiile cu liderii.

Alta este cit de repede se va coagula aceasta. Iarasi mitul despre SUA... In SUA procesele sunt foarte interesante, agrobussinesul a adus profituri duble. Deci, practic economia americana este din nou in crestere, dezangajarea din Irak, care este absolut iminenta, fie vine McCain, fie Obama, la anul viitor sau cel tirziu in 2010, SUA de dezangajeaza completamente. Deci iarasi se vor reduce acele cheltuieli enorme, iarasi aceste supraprofituri va permite sa plateasca mai multa atentie...

Deci Rusia ajuta SUA cu cele ce s-au intimplat in Georgia. Cit n-ar suna de cinic acest lucru „nu numai Russians are back, but US also are back in the Europe” (nu numai rusii se intorc, dar si americanii se intorc in Europa). Si din acest punct noi avem avantaje enorme, absolut enorme. Alta este in ce masura trebuie sa fie desfiintata sau lovita OSCE, deci mecanismul acesta nu mai functioneaza nici sub aspectul acesta... Ce alte organizatii ar putea sa-si asume acest mandat?

Si aici Occidentul trebuie sa fie destul de dur, dar duritatea aceasta va fi asigurata de estici, coalitia aceasta Ucraina, tarile baltice, Polonia poate intr-un viitor nu foarte indepartat vor adera Bulgaria si Romania sa aiba o voce puternica creaza o contrabalanta extrem de puternica, un pol de avocatura si un pol de creare a politicilor interne care intr-un fel sau altul va influenta si aparitia unor lideri si in partea din Est. Deci, situatia este foarte buna rusii s-au dezvoltat mai inainte, cit de cinic n-ar suna lucrul acesta, s-au dezvoltat mai inainte ca sa devina o tara cu supraputere, ei nu pot sa se angajeze intr-o noua cursa a inarmarilor. Daca Vestul o angajeaza atunci distruge Rusia in 5 ani completamente. Si faptul ca americanii, push mai puternic, face ca si europenii sa se apropie. Si dezangajarea din Irak completamente va inchide problemele dintre Europa si SUA. SUA din nou se va intoarce incoace cu sutele de miliarde de dolari, inclusiv incoace nu numai in Asia sau in America Latina sau in Africa.

Anatol Taranu: In luna iulie sunt publicate doua documente, Conceptia de Politica Externa a Rusiei si Strategia de aparare a SUA. Rusii – „noi trebuie sa facem tot posibilul ca sa consolidam ONU, sa consolidam Consiliul de Securitate s.a. Deci, la moment Consiliul de Securitate demonstreaza totala incapacitate de a gestiona conflicte de felul acesta si rusii totusi vorbesc despre necesitatea de a consolida dreptul international si Consiliul de Securitate. De ce fac acest lucru? Rusii sunt slabi, ei nu pot sa mizeze pe forta fortei, ei sunt nevoiti sa mizeze pe forta dreptului international asa cum il trateaza ei si pe veto in Consiliu de Securitate. Asta e

pozitia lor cu toate ca in lume nu functioneaza practic. Acuma, SUA in strategia lor vorbesc : principalul pericol care vine din parte Rusiei vine pentru vecinii nemijlociti ai Rusiei. N-a trecut nici doua saptamini si previziunea SUA se realizeaza prin tancurile rusesti care merg spre Tblisi. Iata poftim si impact...

Ion Sturza: De fapt, foarte corect, ati spus, nu creati noi mituri. Asa numitul „mit de relansare a SUA”. SUA intra acuma intro faza foarte dura de recesiune care nu a fost in ultimii 90 de ani. Deci, numai pierderile directe care au declansat, de fapt, starea de recesiune si reasezare a economiei americane, pierderile sunt de peste un trilion de dolari, pierderi pe care le plateste toata lumea inclusiv noi cu voi. Plata pentru politica economica americana in ultimii ani. Deficitul bugetar va fi anul acesta de circa 700-800 de miliarde de dolari, deficit absolut record. Inflatia in 17 ani cea mai inalta. SUA care erau ancora si elementul de crestere a economiei mondiale acuma se transforma in parte opusa.

Doi, situatia cu Irakul nici pe departe nu este de dezarmorsare. Dezangajarea va costa enorm si politic si militar si economic.

Trei, ei intra intr-o campanie inedita electorala care de fapt nu va fi pe principii ideologice dar va fi pe un principiu fundamental care poate sa schimbe mentalitatea sau poate invers... este vorba de principiul rasial. Deci nu e democrat sau republican, dar intrebarea este daca este gata astazi SUA sa faca o asemenea schimbare in domeniul acesta.

Deci, SUA nu este nici pe de parte un stat cu stabilitate economica si politica care ar putea sa-si impuna unilateral vointa in relatiile internationale.

Anatol Taranu. Da, dle Sturza asa este, dar „Против лома нет приёма». SUA produce 40 de procente din produsul intern brut, iar Rusia 3 procente.

Andrei Popov: Apropo de factorul economic, si implicatiile economice a crizei. Gleb Pavlovski, inedit, critica razboiul spunind ca acest razboi aduce prejudicii demersului de modernizare a Rusiei. Editorialul Philip Stephens din Financial Times de astazi face un bilant a castigurilor, castigurilor aparente pe plan tactic de astazi si pierderilor strategice pe care Rusia le are. O pierdere despre care astazi inca nu s-a vorbit tine de descurajarea investitiilor si noilor tehnologii in infrastructura si sectorul energetic al Rusiei fara de care Rusia nu se poate dezvolta mai departe.

Iulian Fruntasu: Andrei, dar eu am impresia ca noi ne axam pe consecintele geopolitice doar, neglijind intr-o masura oarecare interesele imediate ale elitelor ruse. Daca va aduceti aminte ascensiunea lui Putin la putere care a fost marcata de razboiul in Cecenia, acum dinsul a preluat functia de prim-ministru, conflictul in ceea ce priveste compania Mechel si razboiul in Georgia, dupa mine, sunt legate intr-un anumit sens sa vada lumea cine e stapin in Rusia, sa vada internationalii cine e stapin in Federatia Rusa, exista o anumita legatura in sensul asta. Spalarea de bani care se produce in Osetia de Sud sunt sume enorme, ei primesc dotatii, ei primesc pensii care depasesc de doua ori numarul pensionarilor in Osetia de Sud. Deci, sunt niste interese, imediate, economice ale elitelor rusesti, ale asa numitilor „силовики» de la Kremlin, care nu absolut necesar coincid cu interesele geopolitice ale Rusiei de lunga durata.

Iurie Leanca: Apropo, vorba domnul Ambasador si ma gindeam la felul cum americanii au pregatit invazia in Irak si cum a facut chestia aceasta Rusia. Americanii si-au constituit o coalitie, nu au obtinut aprobarea Consiliului de Securitate ca sa aiba legitimitate, dar cel putin au avut un

sprijinul unui numar impunator de tari. Rusii, nu stiu pe ce mizeaza, nu incearca macar sa antreneze pe cei care sunt potentialii aliati in astfel de jocuri, ci o fac singuri iar dupa aia se lamenteaza ca „uite nimeni nu ma sprijina”. De ce fac rusii chestia asta? Stiu a priori ca nimeni nu o sa-i sprijine? Sau de ce fac chestia asta? Caci pentru mine judecata asta are anumite consecinte si se poate de facut anumite previziuni.

Andrei Popov: Au ramas citeva minute inainte de pauza de cafea, dar daca imi permiteti nu am discutat aproape deloc impactul asupra relatiilor UE-Rusia, Occident-Rusia. Va duce aceasta la o rigidizare si consolidare a Occidentului fata de Rusia sau scindarile vor fi accentuate?

Dumitru Minzarari: Vreau un pic sa dau o perspectiva diferita asupra faptului ca Europa a fost dura nu dura? Care a fost reactia ei? Sa presupunem o perceptie, o analiza gresita din partea rusilor, ca ei inteleg Occidentul gresit si interpreteaza pasi posibili gresiti. De exemplu, presa rusa este plina cu analize care spune ce vor face ei ca avem presiune energetica, trupe grele ei nu vor putea sa intervina etc. La fel, la posibila introducere a trupelor de pacificare straine. Initial, cind s-a pregatit acordul ca sa semneze acordul la Medvev a fost un reprezentant al OSCE-ului si un reprezentant al Frantei si i-au propus ... era ideea ca Rusia nu mai poate fi pacificator, caci s-a discreditat si este o parte a conflictului. Rusia a refuzat si a fost scos din document. La fel, a aparut in presa ca intr-o convorbire dintre Medvedev si Sarkozy, cind presedintele francez a propus o decizie a Consiliului de Securitate radicala. Medvedev, a refuzat spunind ca nu ne trebuie noi sa discutam cu OSCE si UE. Deci, intr-un fel, rusii nu sunt influentati de posibilul rol al UE, ei se considera puternici si nimeni nu le poate incurca si daca rusii sunt convinsi ca sunt puternici ei vor continua sa activeze in felul acesta.

Andrei Popov: Reactia Uniunii Europene...

Eugen Revenco: La reactia UE mi se pare cel mai important ca UE a recunoscut ca conflictul este dintre Rusia si Georgia, nu este Osetia, nu este Abhazia, ci ca este un conflict intre Rusia si Georgia si prin urmare asta stabileste mandatul in care va negocia in continuare UE, cu siguranta ca rusii nu vor fi cel putin unicii mediatori in regiune si ei au propus chiar sa negocieze un statut nou al pacificatorilor, prin urmare UE va veni cu o pozitie comuna la negocieri. Va negocia prezenta sa in regiune, nu stiu mai aproape de teava, mai departe de teava, dar cu siguranta ca va fi deja in regiune si asta este cel mai important mi se pare la ziua de astazi. UE a gasit agresorul si statutul de pacificare a Rusiei va fi schimbat.

Anatol Taranu: Sunt doua UE. UE mai radicala: Polonia, balticii si Marea Britanie si alta cu Germania, Italia, poate Franta intr-un fel si dupa toate probabilitatile pozitia UE va fi una mediana intre aceste doua... [...]

Pauza de cafea

Partea II

Andrei Popov: Haideti sa continuam cu partea a doua a discutiei noastre si sa ne concentram asupra impactului asupra intereselor Republicii Moldova a evenimentelor din Georgia si sa ne gandim impreuna ce ar trebuie sa faca in noul context international Republica Moldova. Bunaoara, sa vorbim despre posibilele implicatii asupra procesului de reglementare a conflictului transnistrean, mai ales ca unii experti vorbesc – desi nu impartasesc aceasta opinie – despre faptul ca pe fundalul razboiului din Georgia, Rusia ar putea fi interesata sa demonstreze o situatie de contrast in Moldova si sa sustina o solutionare rapida a acestui conflict. De altfel, inteleg ca se confirma ca in timpul cel mai apropiat, poate la sfarsitul lui august sau la inceputul lunii septembrie, ar putea avea loc intrevederile separate a Presedintelui Medvedev cu Igor Smirnov si Vladimir Voronin la Moscova, dupa care ar putea avea loc si o intvedere intre ei in format 2+1 [...]

Oazu Nantoi. Stimati colegi, eu in ultimele doua saptamaini ma gindesc la un lucru pe care trebuia probabil sa-l incep in 2000 - calendarul evenimentelor legate de conflictul transnistrean. Si, din acest calendar al evenimentelor, analizind intregul sir de declaratii a functionarilor suspusi rusi rezulta: Primul: Rusia nicicind n-a renuntat la ceea ce a fost fixat in Memorandumul Kosak – transformarea Moldovei into federatie, in versiunea lor, demilitarizarea, conform prevederilor OSCE si, deci, legalizarea prezentei militare rusesti; plus neutralitatea.

Dar momentul-cheie este ca, cand ei spun ca “*надежно гарантированный статус*”, asta inseamna ca este acel statut care nu poate fi schimbat de Republica Moldova: este confederatie, sau federatie cu elemente de confederatism. Rusia niciodata nu a renuntat la aceasta abordare. Faptul ca presedintele Moldovei, vreau sa vorbesc in termini asa diplomatici, a pornit pe ideea aceasta de intelegere in pachet - ca Moldova poate sa-i faca “*более приятно*” (*mai placut*) Rusiei, decit ii asigura Igor Smirnov, da? - Este o pista gresita politic, din care nu rezulta in nici un caz solutionarea viabila a conflictului transnistrean.

Prin urmare, sa vorbim despre impactul evenimentelor din Osetia de Sud, din Georgia, asupra a ceea ce se intimpla in Republica Moldova, este cam artificiala interconexiunea asta, deoarece, spre deosebire de Georgia, Moldova nu se rupe in NATO, spre deosebire de Georgia, Moldova nu cauta cai de alternativa de solutionare a conflictului.[...] Si, in cazul dat, Rusia nu are nevoie, lasind la o parte rolul Ucrainei, care ne salveaza pe noi, cum am spus noi mai mult de 15 ani in urma: daca nu ar fi fost Ucraina, noi am fi redevenit in mod firesc gubernie ruseasca.

Rusia nu are nevoie de interventii militare, Rusia pur si simplu va tine Moldova in suspans, in ideea ca deja este cunoscut faptul ca analistii rusi se gindesc la rezultatele alegerilor din 2009. Deci, dupa alegeri va fi un Parlament farimitat, manipulabil din exterior, si Moldova nicaieri nu se va rupe din starea aceasta in care ea se afla. Prin urmare, va fi din partea conducerii Moldovei mimarea eforturilor ca iata, iata, iata... Pe de alta parte Igor Smirnov va spune “*а где договор о дружбе и почему вы не осудили грузинскую агрессию*”? (*unde-i tratatul de prietenie si de ce nu ati condamnat agresiunea georgiana?*)

Ion Sturza: Dati sa va spun, sa va transmit un sentiment pe care l-am avut eu personal atunci cind s-a intimplat evenimentul propriu-zis. [...] Pentru mine era un element de surpriza, de soc, pentru ca eu, cel putin din experienta mea, mi-am dat seama ca s-a intimplat un lucru foarte grav si important - Rusia a trecut o linie. Noi virtual ne inchipuiam ca “poate sa fie”, Nantoi mai mult, eu mai putin, dar niciodata real nu acceptam ca poate sa aiba loc – interventia militara in unele

din tarile respective. Ceea ce nu puteau sa o inteleaga nici unul dintre cei care erau cu mine acolo. Eu, personal, am inteles-o, pentru ca asta nu mai devine pentru noi, moldovenii, un lucru abstract - ca nu poate Rusia sa intervina inclusiv militar in Moldova. Dupa ce s-a intimplat in Georgia, asta a devenit o realitate - a trecut o linie pe care noi n-o acceptam, eu n-o acceptam, niciodata, “eii, cum, nu”, psihologic. Si, s-a intimplat. Deci, psihologic, pentru noi, moldovenii, absolut clar trebuie sa fie, ca nu exista nici o bariera in caz de escaladare a situatiei, nici America, nici Europa n-ar stopa interventia brutala in situatia din Moldova, ceea ce, de fapt, in 1992 s-a intimplat evident si poate sa se intimple in orice moment. [...]

Pentru mine este un lucru grav, pentru ca s-a trecut o limita, de care noi niciodata nu ne inchipuiam ca ei pot sa treaca. Nu-i asa pentru Moldova, sau? E un soc total. Eu cred ca Vladimir Nicolaevici a inteles, ca inca o data a nimerit in capcana in care a nimerit. Eu am mai spus-o si cred ca o repet inca o data: noi in 1998, 1999 duceam tratative, bine, cu Ieltsin. In una din intilnirile care am avut-o la Moscova, in calitatea mea deja de Prim-ministru, Ieltsin nu cred ca era baut, dar a trinitit cu pumnul in masa, in prezenta la ceilalti, intilnirea era neformala, cu alti sefi de state si guverne, a trinitit cu pumnul in masa si a spus “пора этого бандита Смирнова поставить на место”, si asa mai departe. Prima mea reactie a fost sa ies in strada si sa fac conferinta de presa si sa spun: “Gata, e solutionat”, dar ceva m-a stopat. De multe ori sint fraze din astea, dar nu urmeaza nimic in Rusia. Si Vladimir Nicolaevici din prima lui zi de intilnire la Moscova a nimerit exact in capcana asta, dar de fapt nu-i asta pozitia Rusiei. Si a doua oara, a treia oara, si eu am impresia ca conducerea Moldovei acum si-a dat seama, ca a nimerit inca o data pe o pista falsa si sperante false. [...]

Andrei Popov: Sint citeva directii pe care ar putea sa le discutam. De exemplu, cum ar putea evolua acum eforturile de reglementare a crizei transnistrene, a conflictului si daca e cazul sa se mearga pe aceasta cale atunci cand pozitia Rusiei in spatiul post-sovietic in mod vadit se radicalizeaza. Senzatia mea personala este ca la nivelul conducerii de varf in Moldova mai persista inca niste iluzii, desi mult mai putine cred in comparatie cu cateva luni in urma, dar totusi se mai crede, se mai spera ca poate, Presedintele Voronin se duce la Moscova, ca poate ceva o sa iasa. Doi – cum vor evolua raporturile cu Rusia. Trei - prezenta noastra in spatial estic, in CSI. Si, patru – ce perspective, ce deschideri ar fi pentru raporturile cu Uniunea Europeana si, poate, cu NATO. Si aici imi permit sa-l citez iarasi pe *Nicu Popescu* si interviul lui de la Europa Libera cu privire la lectiile pentru Moldova: “Procesele pe care le vedem trebuie sa accelereze si mai mult miscarea RM spre UE si cooperarea cu NATO, or fara o democratizare si europenizare accelerata a RM, Chisinaul risca sa ramina cu credibilitatea subminata, fata in fata

cu o Rusie care este mult mai agresiva si mai determinata sa exercite presiuni, inclusiv militare asupra statelor post sovietice”.

Anatol Taranu: Popescu, dupa toate probabilitatile, a citit declaratia PNL.

Viorel Cibotaru: Daca e vorba de reactia personala a lui Voronin si cea a autoritatilor, eu cred ca Voronin acum asteapta un motiv formal, asta e fara indoiala. Voronin a facut absolut totul ce s-a cerut de la dinsul, a reusit - cel putin in viziunea lui - sa aduca la un numitor comun, inclusiv prin formatul 5+2, inclusiv printr-o acceptare, mai mult sau mai putin evidenta, a acestui pachet. Si practic s-a epuizat, a ajuns la o finalitate in care doar Rusia trebuie sa spuna, daca este de acord sau introduce alte chestii. Pentru ca toate problemele, de fapt, inclusiv si problema garantiilor neutralitatii, mai mult sau mai putin, s-a evidentiat si s-a formalizat intr-o pozitie de nedepasit din cadrul Moldovei. Deci, motiv formal, el nu poate face nimic pina nu are acest motiv. De exemplu, rusii introduc o alta chestie, ridica miza si il pun in situatia in care el trebuie sa anunte: “ok, gata, am terminat cu lucrurile acestea”. Eu chiar astazi merg la sedinta cu Strategia securitatii nationale. Interesant ce se face, cum sunt viziunile. Deci, primul draft trebuie sa fie, e destul de vag inca, dar sunt niste elemente, care, intr-un fel sau altul, el niciodata nu a inchis portita asta definitiv, nici cu NATO, nici cu Uniunea Europeana. A lasat-o deschisa si mai mult decit atit a incercat la maximum sa neutralizeze efectele altor actiuni, cu Romania, stiti voi tot substratul acesta. De aceea, el practic nici nu poate face ceva. Orice declaratie a lui ar fi, ca el renunta singur la pachetul acesta pe care si l-a promovat, indiferent de faptul in care directie face declaratiile.

Ion Sturza: Cer scuza, dar acum el nu are deja o scuza de a iesi din proces?

Viorel Cibotaru: Inca nu, el are nevoie de ceva formal - ori o abordare dura din partea rusilor, o propunere care scoate, dezechilibreaza acele intelegeri la care s-a ajuns si care intr-un fel sau altul s-a consolidat intr-o pozitie “Gata, nu mai avem aici ce spune, ramine numai dorinta...”. Deci, asta e opinia mea, foarte subiectiva, care poate sa nu aiba nimic comun cu realitatea, intrun fel sau altul. Dar asta e opinia mea care s-a format inclusiv si din interior, din activitatile in care sunt implicat. Deci, daca el pleaca la Moscova si la Moscova i se pune altceva, un alt lucru. El, formal, da, are un motiv sa iasa cu o pozitie consolidata si sa schimbe, intr-un fel sau altul, vectorul sau sa declare... Eu incep sa explic...

Igor Botan: Pe mine nu ma mira deloc ca Voronin nu a reactionat la conflictul din Osetia. Pe mine ma mira ca el nu a reactionat la spusele lui Traian Basescu?! Asta pe mine intr-adevar ma mira. In ceea ce priveste pozitia pe care va aborda-o Voronin: Nu va face absolut nimic, strategia lui el a facut-o publica doi ani de zile in urma : “Asa cum face Ucraina, asa vom merge si noi. Deci, daca se duce Ucraina spre Uniunea Europeana si NATO, noi sintem enclava si, vrem nu vrem, vom merge in partea aceea. Noua nu ne trebuie sa antagonizam Rusia”. In situatia in care s-a creat, eu cred ca va tacea, va insista pe procesul 5+2; pe reluarea negocierilor; pe masuri de incredere; nu va cere in mod special schimbarea pacificatorilor. Fiindca imediat, daca va zice schimbam pacificatorii, rusii vor replica: “Da ce, aveti de gind sa faceti si voi ce a facut Saakasvili?”

Andrei Popov: ... desi sa nu uitam ca pachetul spune, “demilitarizarea in paralel cu schimbarea formatului de pacificatori si inlocuirea lor cu o misiune internationala de observatori civili”...

Igor Botan: ...Dar el nu va sublinia chestia aceasta, nu va atinge. Daca nu va fi provocat, in mod special, va evita sa treaca peste chestia aceasta. De ce? Fiindca Voronin si toata echipa lui

sunt concentrati pe alegeri. Ei stiu ca electoratul lor masiv, moldovenesc, e la sate, care este departe de problema transnistreana. Iar 20 de procente de electorat pro-rusesc sunt oameni informati, care traiesc in orase, si el nu va spune nimic ce ar putea face sa piarda... 20 procente din electoratul Republicii Moldova sunt rusi sau rusofoni. Deci, acesti 20 de procente, daca ne uitam pe spectrum, nu au alta forta politica pe care s-o sustina.

Andrei Popov: Celalti sunt mai..mai deseori pro-rusi.

Igor Botan: Da, dar aia sunt deja formati ca alegatori. Electoratul rus sau pro-rus, asta Gagauzia a aratat, ca reactioneaza la oscilatiile lui Voronin. Si, Voronin nu cred ca va face absolut nimic ca sa-i antagonizeze pe acestea si sa-i piarda. Deci, va prefera sa taca si, daca va avea prudenta, nu se va lasa provocat cu declaratii antirusesti. Dar retorica pro-europeana o va mentine, asta e ceea ce cred eu.

Anatol Taranu: Eu sunt de acord cu acest lucru. Mai mult, vreau sa va spun ca de fapt razboiul acesta cu Georgia este o salvare pentru Voronin. Voronin acum nu trebuie sa explice de ce. Problema a fost scoasa de pe ordinea de zi, este o explicatie: "Eu am facut tot posibilul. Mai mult decit atit, eram gata sa solutionam, dar iata, a intervenit factorul integrational si, din pacate, dupa toate probabilitatile, dupa 2009, cind noi venim la guvernare, si ducem la capat acest lucru". Asa el va explica.

Deci, pentru Rusia, eu cred ca au dreptate acei analisti care admit ca Rusia este cointeresata ca acum sa obtina un rezultat pe directia transnistreana. Si anume pentru a diminua efectul operatiunii sale militare in Georgia: iata noi, nu numai cu forta militara, solutionam probleme, dar avem si potentialul acesta de pacificator. Am putea sa ne asteptam ca Rusia ar incerca sa forteze din nou, in acest sens. Nu este exclus, cel putin. Si, inca un lucru, care chiar acum am discutat cu Dumitru si am spus: "Daca Georgia are conducta, pai, conducta noastra este conflictul transnistrean". Daca Moldova este interesanta pentru Occident e numai datorita faptului ca exista prezenta militara rusa pe teritoriul nostru si exista acest conflict nesolutionat. Din acest punct de vedere, Moldova nu este (spun niste banalitati, desigur) cointeresata sa forteze solutionarea problemei transnistrene, atita timp cit noi nu vom fi pregatiti sa absorbim ceea ce am putea sa obtinem dupa solutina politica in Transnistria. Deci, solutina politica trebuie sa fie pregatita de o activitate diplomatica intensa - inclusiv programul acesta reabilitare post-conflict, miscarea noastra spre NATO si Uniunea Europeana si asa mai departe. In conditiile actualei guvernari acest lucru, practice, este imposibil. Ei nu sunt capabili sa fac acest lucru si in perspectivele anului 2009, daca se vor confirma cele mai sumbre asteptari, ar putea sa se intimple, ca si in urmatoorii patru ani...

Arcadie Barbarosie: ... "patru ani" - aceasta in cel mai "optimist" caz, in cazul cel mai "pesimist", este de 8 ani.

Anatol Taranu: ...lucurile o sa ramina in aceeasi stare.

Igor Botan: Doar o remarca aici, cel mai mare pericol pentru Voronin poate veni acum din partea "Prietenilor Rusiei" din Moldova. Si de aia Tarlev ar trebui sa fie neutralizat de catre Voronin, pentru ca acestea pot atrage electoratul rus. Astea vor avea o pozitie mai transanta in privinta Osetiei si rolul Rusiei si asa mai departe. Deci, pentru Voronin, din punctul meu de vedere, devine sarcina numarul unu - sa nu-i dea voie lui Tarlev, sau, lasa-l sa-si faca "Prietenii Rusiei" in Moldova, dar Tarlev sa vina pe lista lor, eu cred ca asta e.

Anatol Taranu: Eu nu cred ca exista un pericol foarte mare. Tarlev nu are capacitatea de a propaga, el nu are acces la televiziune, el nu are acces la...

Igor Botan: ... Vreau sa va atrag atentia, cind s-a rezolvat problema in Gagauzia? Ati observat? - Imediat ce Adunarea Populara din Gagauzia s-a adresat la Tarlev, ca sa fie mediator.

Anatol Taranu: Asta nu vorbeste nimic. Eu cred ca nu Tarlev a solutionat problema, el e gata copt acolo, Tarlev a fost mai degraba ca o bombonica sau ca o cireasa pusa pe torta.

Igor Botan: El are reiting, domnul Taranu, el este al doilea...

Andrei Popov: Imi cer scuza ca intervin, dar cred ca subiectul merita o alta discutie... Dar ca sa ramanem la contextul electoral si impactul pe care il va avea Georgia, nu vi se pare ca strea de spirit dominanta a opiniei publice din Moldova este totusi de sustine pozitia Rusiei si de a-l condamna pe Saakashvili? Cel putin eu am ajuns la aceasta concluzie discutind cu cunostintele, cu rudele mele, baieti tineri si mai putin, dar constat ca practic este o totala acceptare a versiunii ruse a evenimentelor. Si, electoratul, cu toata retorica pro-europeana, este predispus sa dea dreptate Rusiei dreptate totala. Si, in acest sens, am impresia, ca politicienii moldoveni, au o marja mai ingusta de manevra si se tem sa nu cumva sa pierada acest segment electoral care desi se declara in masa sa adept al integrarii europene, dar la nivelul instinctelor si mentalitatilor este totusi, daca nu pro-rus, dar cel putin foarte receptiv la argumentatia ruseasca. Mai mult, in urma bombardamentului informational unilateral la care a fost supus sau expus pe parcursul ultimei saptamani, cred ca electoratul acesta pro-rus chiar a crescut, cel putin de moment. Sau nu sunteti de acord?

Viorel Cibotaru: De moment.

Arcadie Barbarosie: N-o sa aiba un impact semnificativ.

Igor Botan: Orice om normal reactioneaza la mii de morti, orice om normal.

Andrei Popov: Mii de morti declarati, dar nu si dovedeti.

Igor Botan: Da, prezentati.

Arcadie Barbarosie: N-o sa aiba un impact semnificativ pentru ca Voronin o sa fie foarte atent si n-o sa faca declaratii antirusesti si pro-georgiene si atunci asta n-o sa radicalizeze. Aceasta n-o sa fie pe agenda electorala.

Igor Botan: Dar daca va simti ca asta joaca in favoarea lui, va inclina incet-incet.

Igor Munteanu: Eu cred ca noi ar trebui sa nu simplificam lucrurile si sa vorbim doar despre planul politic de reglementare a conflictului. Insa, exista elementele economice. De exemplu, ce se intimpla cu datoriile transnistrene? - Noi deja am pierdut o decizie importanta la Moscova, in curtea de arbitraj, asupra platii unei prime datorii, datorita penalitatilor. Si, respectiv, asumarea penalitatilor pentru neplata transnistrenilor inseamna ca noi o sa platim toata datoria de doua miliarde plus tot ce s-a adunat si a fost garantat de catre administratia transnistreana pentru sectorul privat de acolo. Asta e o problema de prima importanta si asta ar putea, de exemplu, sa faca sa ne punem urmatoarea intrebare: „Inseamna reglementarea transnistreana doar relatia bilaterala Voronin-Medvedev, Putin, in continuare pe pachetul de reglementare? Sau inseamna

si alte elemente pe care noi poate ar trebui sa le lansam, cum ar fi: calificarea datoriilor transnistrene, datorii odioase”? Si atunci termenul de datorii odioase poate sa transforme total relatiile dintre noi si Rusia. Pentru ca asta ar insemna neacceptarea unor garantii si datorii asumate de catre un regim separatist si ar insemna, de exemplu, provocarea unor reactii spre alte scenarii de evolutie pentru regiunea respectiva.

Ion Sturza: Din punct de vedere mental pentru rusi era intotdeauna o situatie de confort de a mentine situatia cu datorii. Eu imi aduc aminte, atunci, cind noi, in mare masura, am solutionat, datorita crizei si conjuncturii din 1999, a datoriilor istorice, pe neasteptate pentru rusi, situatia de disconfort total la Moscova. [...] Slava Domnului, ca noi am solutionat in mare datoriile istorice, care erau acele hirtii de valoare, plateste la timp, incearca sa platesti la timp si atunci tu, pentru ca pentru ei e o situatie foarte confortabila de a te tine in datorii. Si acum desi juridic am impresia s-a solutionat problema – separarea datoriilor, nu stiu, dar ei incearca s-o repositioneze pentru ca ultima cifra, gradul de plata e 27 de procente pentru Transnistria. Deci, deja datoriile lor se duc sub doua miliarde de dolari. Acesta este un instrument pe care ei il vor folosi in continuare...

Iurie Leanca: Problema escaladarii relatiilor din Georgia, din punctul meu de vedere, a repus putin problema asigurarii securitatii dintr-un context strict teoretic in unul foarte practic. Eu sunt cu Dumneavoastra de acord, si chiar ma gindeam intro noapte ca n-as fi mirat, daca intro dimineata as constata ca tancurile din Transnistria au trecut Nistru si sunt la Chisinau.

Deci, pentru noi problema este ca trebuie sa ne gindim care este raspunsul la asigurarea securitatii, si in mod special de asigurarea securitatii nu doar informationale, nu economice, nu energetice, dar anume militare. Avem noi un raspuns la aceasta provocare sau nu avem? Problema conflictului transnistrean eu sper ca deocamdata este un orizont, fiindca eu mai ziceam, „nu vad nici o solutie pe termen imediat care ar fi cit de cit benefica Republicii Moldova”. Si atunci e bine sa tinem cont de asta, dar totusi trebuie sa ne axam pe niste probleme intr-adevar de substanta, care ar putea sa ne ajute pe noi sa ne miscam inainte.

Care ar fi atunci acest raspuns la problema de securitate pentru Republica Moldova. O solutie, pe care georgienii au adoptat-o a fost pe de o parte inarmarea, pe de alta parte incercarea de a merge spre NATO. De altfel, cineva spunea, tu, Andrei, sau cine spunea, ca multi au laudat atitudinea Frantei si Germaniei, ca la Bucuresti au luat decizia care au luat-o. Intrebarea mea era, daca totusi la Bucuresti s-ar fi luat alta decizie, rusii s-ar fi gindit mai mult, ar fi invadat sau nu?

Igor Munteanu: N-ar fi existat invazia.

Ion Sturza: Cer scuza, daca ei primeau, asta insemna ceva, schimbare din punct de vedere legal?

Oazu Nantoi: Articolul 5 inca nu se aplica.

Vlad Lupan: Nu, dar de gindit aveau sa se gindeasca mai mult. Balticii, in declaratia celor patru presedinti, au spus foarte clar, faptul ca nu a fost acceptata o asemenea decizie a fost un semnal „unda verde” pentru Rusia ca sa atace Georgia.

Iurie Leanca: Deci, eu m-as gindi foarte mult la subiectul asta. Pentru mine nu exista alternativa.

Ion Sturza: Noi avem aici experti militari.

Viorel Cibotaru: Eu ma gindesc la documentul cadru al parteneriatului, asta poate fi.

Ion Sturza: Asta-i foaie verde.

Viorel Cibotaru: Nici intrun pact nu exista o prevedere

Ion Sturza: Dar din punct de vedere a cresterii capacitatii de aparare, daca ar trebui sa ne fortificam cu capacitatea noastra militara?

Iurie Leanca: Atita timp cit noi o sa umblam cu tot felul de subterfugii, ambuguitati - cooperarea cu NATO, Parteneriat pentru Pace n-o sa ... Asta e prima chestie.

A doua chestie: Haideti sa ne uitam la reactia americanilor, la tot ce s-a intimplat in Georgia si ati vorbit de problema liderismului in Europa. Eu cred ca situatia se va schimba dupa 1 ianuarie dramatic. Fiindca, daca vine republicanul Mc Cain, dinsul are o pozitie foarte clara si fortificata timp de ani de experienta asupra situatiei din zona, inclusiv asupra rolului Rusiei. Daca vine celalalt Obama cel putin se va consolida relatia, cred, categoric, cu europenii, cu vesteuropenii si eu cred ca va fi totusi una mai coerenta si mai clara in raport si cu Rusia si asa mai departe. Deci, noi suntem in zona crizei cu Washingtonul. Noi n-am facut absolut nimic ca sa consolidam relatia cu Washington-ul oficial, cu opozitia si asa mai departe. Si daca o sa mentinem aceeasi zona gri situatia noastra pe termen mediu va fi iarasi dezastruasa.

Si a treia chestie: De Uniunea Europeana nu vreau sa vobesc, am vorbit la timpul meu suficient de mult. Noi vom mima, ei vor mima. Dar, Relatia cu Ucraina. Pentru mine pozitia Kievului asupra potentialului de rezolvare a conflictului transnistrean este mult mai mare decit ceea ce spune Moscova, mult mai mare si daca noi n-o sa incercam sa benefeciem direct de situatia acum creata: relatia Kiev-Moscova, Kiev-NATO si asa mai departe atunci noi iarasi suntem sortiti pieirii pe o perioada destul de importanta de timp. Asta-i tot ce-am vrut sa spun.

Oazu Nantoi: Iurie, dar, din considerente electorale, Voronin n-o sa faca lucrul acesta.

Iurie Leanca: Eu acum nu am vorbit de urmatoarele doi, trei, patru luni, eu am vorbit pe termen mediu. Doar noi suntem convinsi ca ceea ce discutam noi aici n-o sa aiba un impact imediat asupra deciziilor luate de Presedinte si de Guvernul de la Chisinau. Noi incercam sa prognozam ce ar trebui sa facem pe termen mediu.[...]

Vlad Lupan: Relatia strategica cu Statele Unite este foarte importanta pentru Republica Moldova si nu necesita nici un fel de declaratii vizibile pe plan extern. Nu este nevoie sa mergi sa te intilnesti cu americanii si sa faci dupa asta declaratii, pur si simplu lucrezi cu ei. Asta nu se face in mod suficient, nici pe departe, nu se face in mod suficient, si asta e un partener al nostru foarte important. Nu trebuie sa credem ca vom repeta Georgia o suta de procente, *au contraire*, tocmai suntem in stare sa nu repetam experienta Georgiei, tocmai din cauza Ucrainei inclusiv. Deci, relatia noastra cu statele Unite, relatia cu NATO, in mod concret, sugerez, ca ar trebui cite un pic sa lucram, fara mari declaratii, fara in genere sa vorbim despre subiectul asta, fara sa se discute inclusiv la nivel al unor comisii de stat cu declaratii si asa mai departe, ar trebui sa incepem dialogul cu NATO.

Ion Sturza: Cu NATO poate nu, dar cu Statele Unite - da. Eu inteleg ca americanii sunt extrem de satisfacuti de guvernarea de la Chisinau si de relatiile cu Chisinaul, si ii considera un aliat

de nadejde. Un interlocutor bine informat mi-a spus: „Da, este ok cu Republica Moldova, Republica Moldova este pe lista aliatilor nostri in Irak, are trupe in Irak”. Pentru ei asta conteaza.

Vlad Lupan: E o pozitie oficiala a Statelor Unite. Pozitia oficiala a Republicii Moldova, nedeclarata, trebuie sa fie alta.

Ion Sturza: E ok relatia noastra cu Statele Unite.

Vlad Lupan: Relatia este insuficienta. Subiectul mare, inclusiv cu trimiterea trupelor in Irak, adica cum s-a negociat, foarte greu.

Viorel Cibotaru: Insuficienta. Eu sunt de acord cu Vlad.

Andrei Popov: Pentru noi relatia cu America este importanta, dar in ce masura, viceversa, se poate realist miza pe faptul ca SUA o sa-si ridice substantial implicarea in Moldova si o sa ne trateze ca un interes strategic. Basescu a incercat axa Londra-Washington si nu s-a ales cu mare lucru. In ce masura America, la ora actuala, ar fi, intr-adevar, in stare sa devina un aliat serios, care sa intervina eficient in Republica Moldova si sa mentina un angajament de durata? Eu, personal, am dubii la acest subiect.

Viorel Cibotaru: De ce? Se reintoarce intreg dosarul, prezenta trupelor rusesti. Cadrul OSCE o sa readuca Tratatul FASEC la altele, de acum Occidentul n-o sa fie atat de tolerant cu Rusia cum a fost pina acum. Deci, toate lucrurile acestea vor face ca iarasi sa creasca interesul Statelor Unite, anume din cauza prezentei, anume din cauza slabiciunii factorului militar aici. Avind o armata ostila, avind trupe straine este absolut clar ca noi pur si simplu suntem obligati sa ne fortificam. Dar aspectul asta militar este pe deplin in interesul Statelor Unite, si, iarasi, vor fi mult mai activi in interesul lor. Dar noi nu-l folosim, pina la capat.

Iurie Leanca: Domnule Ministru, dumneavoastra stati la Bucuresti.

Ion Sturza: Si la Bucuresti.

Iurie Leanca: De ce Romania nu incerca cumva sa se pozitioneze asa cum o fac polonezii pentru baltici? Au incercat sa-si cultive o relatie buna cu Georgia si cu Azeerbaidjanul. De ce atunci...

Ion Sturza: Din pacate in Romania exista citeva, asa-numite, centre de influenta, la guvernare, care sunt atat de antagoniste, ca ei sa elaboreze o pozitie unica, chiar daca si o au, e foarte complicat. Deci, unul pe altul se neutralizeaza. Daca spune unul „A” celalalt trebuie sa spuna „B”. In Romania nu a fost, nu exista si nu va exista in timpul apropiat nici o experiza, reala, profunda pe ce se intimpla in Republica Moldova. Ei in mare masura mizeaza pe informatia din internet si in continuare a fratilor istorici sau prietenilor istorici. Trei, tot ce tine de Moldova, in Romania este un factor nu de politica externa, dar de politica interna. Din punct de vedere a politicii externe, ei, iarasi, sunt orientati un pic diferit, Basescu este orientat mai mult catre Statele Unite ale Americii, consilierii lui si relatiile lui pe politica externa sunt in primul rind Washingtonul, ceilalti sunt, in primul rind, Bruxelles-ul. [...]

Igor Botan: Problema mai pragmatica: cum ne atinge pe noi asta? - Intre noi si Rusia este Ucraina. Ucraina este acum extrem de antagonizata de catre comportamentul Rusiei. Poate merita sa intelegem ce comportament va avea Ucraina si care va fi, pentru ca e jucator cheie Ucraina, si pentru Statele Unite, si Uniunea Europeana. Deci, asta trebuie sa determine comportamentul Republicii Moldova. Ceea ce

poate face la modul practic Republica Moldova, dupa experienta osetina, sa spuna, „domnilor, ne-am convins inca o data ca pentru Republica Moldova nu exista alternativa optiunilor „B”. Punct. Aspectele militare, aici sunt doi experti militari, care stiu foarte bine si pot sa ne spuna ce pericol militar exista din partea Transnistriei si prezentei Rusiei acolo. Cit de mare este pericolul asta, tinind cont ca nu exista Rokiskii tunel ca sa vina tancurile rusesti si asa mai departe. Ei au 60 de tancuri, din cite stiu eu...

Oazu Nantoi: 17

Igor Botan: De cite rachete antitanc e nevoie pentru...?

Viorel Cibotaru: Situatia care era pe capul de pod Cosnita. Problema este ca treci Nistru si esti in 27 de km, drum direct, la Chisinau, jumatate de ora. Treci Nistru aici la Vadul lui Voda, iesi pe coline si poti bate in mod direct.

Igor Botan: Insemna ca voi ca militari trebuie sa stiti unde si ce trebuie instalat pentru ca...

Anatol Taranu: Eu am o intrebare: din punct de vedere politic, noi, Republica Moldova, astazi, poate sa incheie un tratat, un acord, de cooperare individual cu Ucraina?

Igor Botan: In cadrul GUAM.

Ion Sturza: Eu am o intrebare de concretizare: noi stim ce se intampla astazi in Ucraina. Eu, din pacate, sunt practic in fiecare luna acolo. Daca stai acolo o zi-doua, iti iesi din minti. Cat de consolidata este pozitia elitei politice ucrainiene, cat e de unica vocea asta care a exprimat-o Yuschenko, luand in considerare situatia politica din tara. Nu e improvizarea lui Yuschenko?

Igor Botan: e cumatrul lui...

Anatol Taranu: Fratilor, eu pur si simplu vreau sa va atrag atentia: daca exista un acord de cooperare intre Moldova si Ucraina pe problemele militare. Deci, se vorbeste ca exista un acord sau tratat de alianta militara. Aceasta ar insemna, elementar, ca cei care la Moscova planifica operatiuni militare trebuie sa ia in considerare posibilitatea penetrarii teritoriului Ucrainei, inclusiv pe calea aerului. Daca exista un asemenea atac, practic, statul major al Rusiei nu are ce planifica. Deci, atunci totul se reduce la o confruntare mai tehnica. Eu aici nu sunt mare

specialist. Armata din Transnistria plus armata noastra, dar sa nu uitam ca exista si armata ucraineana care sta in spate, si daca exista un tratat de alianta militara, daca ar exista, asta ar insemna ca, practic, nimeni nu va incerca sa faca un pas. Pentru ca orice operatiune militara de genul acesteia este sortita esecului.

Ion Sturza: Dar un tratat intre Moldova si Romania pe asa tema?

Anatol Taranu: Cu Romania e mai grav...

Arcadie Barbarosie: Rusii nu se grabesc prin Ucraina sa intre...

Andrei Popov: Dumitru, te rugam sa clarifici acest aspect.

Dumitru Manzarari: Daca revenim, cum s-a propus, la aspectul practic si ne uitam ce putem noi scoate din conflictul asta pentru Moldova? - In primul rand, Ucraina se antagonizeaza foarte mult acum cu Rusia. A dat sarcina armatei sa implementeze decizia lui Yuschenko cu controlul asupra flotei si in cazul cu acordul pentru tara neutra, nu stiu daca este un jurist aici, acorduri bilaterale noi putem sa facem? Si cu Ucraina ar fi, de exemplu, un acord de non-tranzit a fortelor ostile, de exemplu. Al doilea, noi putem sa facem *free riding* prin Ucraina, fiindca Ucraina fiind ostila Rusiei - vor fi amenintari, si Ucraina va fi ajutata mai mult de occident, este un jucator mai important. Deci, noi putem sa facem un *free riding* prin Ucraina in cazul dat. Asta am vrut sa spun.

Oazu Nantoi: Eu am un pic alta abordare si anume. Daca ne uitam la lista prioritatilor care exista astazi pentru Ucraina, apoi, ei numai de durerile noastre de cap nu au nevoie. Deci, ei au suficient de multe puncte vulnerabile in raport cu Rusia. Si problema Transnistreana permanent a fost pe lista "targului ruso-ucrainean". Deci, sa ne mai aducem aminte de cate ori a fost anuntata vizita oficiala a lui Yuschenko in Moldova si s-a rasuflat, da? - Prin urmare, nu trebuie sa avem iluzii vizavi de disponibilitatea Ucrainei de a scoate castane pentru moldoveni "intelepti" din foc. Alta este, ca noi trebuie sa tinem pumnii stransi ca Ucraina sa reuseasca sa clarifice relatiile cu Rusia apropiindu-se de NATO si de Vest. Deci, fara ca sa o impovaram cu problemele noastre. Si, atunci, pe masura ce Ucraina isi va consolida pozitiile in raport cu Rusia si se va apropia de Occident, va veni si momentul de clarificare a relatiilor cu fratii ucraineni: Voi spuneti ce vreti! Vreti contrabanda cu Sheriff-ul sau vreti relatii normale?"

Igor Botan: Aici trebuie sa orientam exportul transnistrean spre Europa si apoi sa nu le dam documente.

Anatol Taranu: Dar de ce ucrainenii atunci trag castane din foc pentru Saakashvili?

Viorel Cibotaru: Pentru ca ei au acorduri.

Anatol Taranu: Dar noi de ce nu avem?

Viorel Cibotaru: Noi avem o sumedenie de probleme nerezolvate cu ucrainieni - si cu hotarul, si cu portiunea aceea...

Vlad Lupan: Stati putin, pana la acorduri, totusi, poate mai incercam sa imbunatatim relatia cu Ucraina. Indiferent de acord este important sa o imbunatatim. Ideea este ca noi trebuie sa-i sustinem pe ucrainieni in *bid-ul* lor european si euro-atlantic. [...]

Igor Munteanu: Inainte de a vorbi despre tratate militare semnate intre Chisinau si Kiev, evident trebuie de vorbit despre credibilitatea relatiilor. Si credibilitatea relatiilor asta ar insemna inclusiv niste declaratii, “*statement*”-uri ale unei aliante euro-atlantice. Ei au alianta de organizatii importante in Ucraina, care pledeaza pentru integrarea Ucrainei in NATO. Noi niciodata nu am sprijinit asta din Moldova. Si atunci evident ca ei nu gasesc “*counterparts*” la Chisinau cu care sa discute asta in mod sistematic. In afara de Voronin nu este vizibil nimeni aproape pe terenul politic cu care Ucrainieni sa poarte o relatie sistematica.

Oazu Nantoi: IPP-ul scrie studii cu ucrainenii si romanii.

Igor Munteanu: Da, e importanta trilateralala voastra.

Ion Sturza: Dar nu, asta nu e de glumit. Asta ar fi o posibilitate de antrenare a societatii civile, ceea ce face si asociatia.

Vlad Lupan: Ucrainenii au organizat o intrevvedere cu societatea civila.

Igor Munteanu: Razboiul din Georgia are o puternica incarcatura simbolistica, si pentru rusi, si pentru Occident. Cred ca noi, daca, de exemplu, nu vrem sa fortam nota pana la alegerile din 2009 in privinta Transnistriei, pentru ca pur si simplu nu avem alternative in acest moment, am putea si noi sa sprijinim incarcatura asta simbolistica, de consolidare a orientarii Ucrainei spre NATO, transmitand cu regularitate semnale de sprijin. Si in felul acesta construind si un discurs intern in Republica Moldova, care sa sprijine aceasta orientare. Daca noi putem sa folosim sansa noastra, asta poate contribui la cresterea vizibilitatii Republicii Moldova - ca exista undeva pe harta. Daca noi nu dam asemenea semnale si Occidentul se informeaza doar din discursurile patetice pro-Europa ale comunistilor, evident ca noi nu existam pe harta de interes. Cu neutralitatea asta, care toata lumea o pune in discutie, dar nu contesta pe plan politic, intr-un fel.

Ion Sturza: Sa nu se creeze iluzia ca opozitia din Ucraina este in realitate pro-rusa, asa cum deseori se spune in presa. In realitate, ei sunt gata sa fuga inaintea trenului in relatiile cu Uniunea Europeana si cu NATO. Inclusiv Ianukovici.[...]

Andrei Popov: Relatiile cu Ucraina sunt destul de complexe si din partea noastra, si incapacitatea de ... care ne leaga de Ucraina si care destabilizarea Transnistriei este un pericol mare, si pentru Ucraina si pentru Moldova, trebuie sa intelegem acest lucru. Un renumit expert strain intro recenta discutie mi-a spus, ca este surprins de faptul ca valoarea strategica a Transnistriei a crescut in ultimul timp proportional cu avansarea Ucrainei in discutiile cu NATO.

Transnistria nu poate bloca aderarea Ucrainei la NATO, dar poate constitui, inca, un element

iritant care sa descurajeze Berlinul si Parisul. Or, in ce vizeaza, Ucraina avanseaza mai repede, mult mai repede decat Moldova in raporturile cu Uniunea Europeana. Si, aici, cred ca principala deschidere care s-ar putea intampla in urma evolutiilor din Georgia, o mai mare aplecare si deschidere, si receptivitate a Uniunii Europene fata de Ucraina, si, implicit, poate, si fata de Republica Moldova. Am putea cere, intr-adevar, mai eficient mai mult, important e cum putem sa facem credibil acest demers.

Si v-as propune in ultima faza sa schimbam vectorul pe Vest si sa vedem ce deschideri sunt si ce oportunitati pe linia relatiilor UE si RM.

Cu neutralitatea imi permit sa adug. Constat din discutia cu diferiti experti - diplomatii se ascund de acestea - ca pentru Rusia neutralitatea Moldovei nu inseamna mare lucru. Rusia e mai ingrijorata de perspectiva integrarii RM in UE, fiindca aceasta inseamna iesirea definitiva din spatiul de control rusesc. Ori eu cred ca se produce o accelerare a proceselor integrationiste in spatiul ex-sovietic. Nu cu CSI ca vehicul, se vor gasi alte pltforme. Si in acest context, Rusia nu va sta cu mainile in buzunar si va incerca sa previna o eventuala rupere a Ucrainei si Moldovei din spatiul sau.

Cum putem noi sa facem fata acestor riscuri si sa ne ancoram in spatiul european? Sunt convins ca urmatoarele luni, campania electorala, alegerile vor fi un test si in cazul in care nu se gaseste o maturitate pentru, nu zic consens, dar pentru inchiderea unor paranteze intre putere si opozitie, consens pe anumite dosare, vom pierde niste deschideri.

Ion Sturza: Cit de importanta va fi tematica asta in campania electorala si cit de sensibila ea va fi pentru electoratul nostru?

Dumitru Manzarari: Faptul cum am putea folosi conflictul? Vreau sa arunc doar o idee, poate toata lumea o cunoaste. Daca am putea, cat de real ar fi sa folosim pe plan diplomatic argumentul ca, daca presupunem conflictele au fost create ca sa retina plecarea statelor post-sovietice in spatiul euro-atlantic? In cazul daca noi primim statutul de membru, ar face deja inutile conflictele? E posibil de convins occidentul in ideea asta ca devenind membru al UE conflictele si-ar pierde sensul?

Andrei Popov: Occidentul poate fi convins prin actiuni credibile, prin transformari care nu se produc din pacate in Republica Moldova si fara aceste transformari reale declaratiile oficiale nu sunt credibile.

Arcadie Barbarosie: Intrebarea este daca o sa accepte UE si NATO o tara membra care are un conflict intern?

Din sala: Cipru demonstreaza ca DA.

Arcadie Barbarosie: Cipru demonstreaza ca NU.

Oazu Nantoi: Asta-i pozitia moldoveneasca: noi sintem atat de periculosi ca luati-ne si inghititi-ne. Europa nu are nevoie de noi, cu toate pacatele si paduchii nostri. Cind ne vom spala si vom fi credibili, atunci da. Dar, in ceea ce priveste campania electorala, probabil candva se va ajunge la aceea ca ... astazi s-a vorbit despre comportamentul electoral al lui Voronin. El are segmentul cela si se va stradui sa musamalizeze ce s-a intimplat in Georgia si va vorbi despre pensii, despre tra-la-la, tra-la-la. Alte partide, care-si vor cauta alt segment, ar putea sa

exploateze lipsa reformelor, lipsa progresului in integrarea europeana si neasigurarea securitatii tarii, nesolutionarea conflictului transnistrean. Dar, segmentul dominant, ceea ce demonstreaza pardon barometrele si sondajele, majoritatea oamenilor sint preocupati de problemele sociale si economice.

Iulian Fruntasu: In perspectiva imediata ceea ce este important este substanta acestui acord, de asociere sau consolidat, cu Ucraina. Din cate cunoastem, se pare ca UE nu va oferi perspectiva de aderare Ucrainei. Cel putin pana in prezent asta a fost. Daca razboiul ruso-georgian a schimbat ceva in aceasta perspectiva, e o intrebare foarte interesanta. Daca a schimbat in cazul Ucrainei, poate va schimba si in cazul Republicii Moldova. Pentru ca, deocamdata, nu se stipuleaza nimic, nu se vorbeste nimic despre perspectiva de aderare a Ucrainei si respectiv a Republicii Moldova.

Andrei Popov: Suntem deja in urma Ucrainei cu doi ani. Mandatul Comisiei a fost primit in ianuarie 2007. Noi in cel mai bun caz primim in ianuarie 2009. Noi intarziem in comparatie cu Ucraina. Eu aici vreau sa pun o intrebare. Este bine ca sa presam UE mai repede sa lansam negocierile cu privire la noul acord cu Moldova sau este un factor detrimentional in campania electorala? Eu inclin, cu toate riscurile instrumentalizarii de catre guvernare a acestui moment, e mai bine sa ne consolidam pozitia si sa cerem inceperea cat mai rapida a negocierilor. Altfel, ramanem in urma, evenimentele ne depasesc.

Iulian Fruntasu: Depinde ce va contine acordul. Nu atat timpul, mai important este substanta.

Igor Botan: Se poate un banc? Dr. Watson il intreaba pe Sherlock Holmes. Cum sa facem asa, ca prin bageta magica, sa dispara coruptia, nemernicii etc. La care Sherlock Holmes raspunde : „Stiti, Dr. Watson, este o singura posibilitate. Sa se organizeze alegeri libere si echitabile”. Asta-i despre conditiile pe care le pune UE: faceti alegeri libere s.a.m.d. Opozitia va contesta, oricum va contesta modul in care vor fi organizate alegerile. Si atunci, sa ne legam de modul in

care vor organiza alegerile, este o greseala. Trebuie cat mai repede posibil sa primeasca mandatul si sa inceapa negocierile.

Iurie Leanca: Este un contra-argument. Atata timp cat situatia noastra pe plan intern ii va da permanent pretexte Bruxelles-ului, ca nu se fac schimbari de substanta. Atata timp, pot sa aiba ei orice mandat ar avea, nimic dramatic in relatia Bruxelles-Chisinau nu se va intimpla.

Iulian Fruntasu: Razboiul ruso-georgian poate sa schimbe ceva totusi, indiferent de ceea ce facem noi, indiferent de democratizare. Daca in cazul Ucrainei se va schimba ceva, s-ar putea sa prindem si noi trenul asta.

Andrei Popov: ...nu doar „free ride”.

Iulian Fruntasu: ...Uneori statele obtin si asta.

Anatol Taranu: Daca noi sintem de acord cu faptul ca comunistii pot sa gestioneze normal situatia integrarii europene, atunci cu adevarat noi trebuie sa ne grabim.

Problema consta in urmatoarele. Daca noi acum acceleram chestia aceasta, presam, le dam un plus de creditare comunistilor, ei iarasi raman la guvernare. Noi iarasi vom obtine o integrare in declaratii si stagnare in reforme reale. Fiindca guvernarea de fapt nu face integrare. Schimbarea asta despre care tu vorbești, care o apreciaza europenii, ei nu apreciaza declaratii, ei apreciaza actiunile. Atunci, problema se pune in felul urmator: noi ce dorim sa obtinem? Un document, un accept formal din partea UE, sau o miscare reala? Din acest punct de vedere, eu am mai spus-o, daca opozitia in interiorul tarii nu este capabila sa-i miste pe comunisti in acel sens ca ei sa se reformeze, atunci cel putin ar trebui sa folosim factorul extern ca sa influenteze comunistii, cel putin. Atunci cand Europa spune: "Nu fratilor, noi nu semnăm cu voi acest acord din simplul motiv ca voi nu faceti pasi reali". Asta este problema.

Andrei Popov: Acest acord se semneaza nu pentru guvernare, nu pentru Voronin, dar pentru Republica Moldova. Daca s-ar gasi o pozitie in acest context mult mai acut si abordare mult mai acuta, o pozitie comuna a opozitiei si guvernarii. Guvernarea face un pas sau trei in intimpinare, asigurind un minim sau maxim de democratizare si normalitate...

Anatol Taranu: Eu ca un om care stau in aula Parlamentului, pot sa-ti spun ca nu exista astazi o posibilitate. Nu stiu cum va fi dupa 2009, ca intre opozitie si guvernarea comunista sa existe o conlucrare. Nu exista. Comunistii procedeaza conform principiului „*protiv loma net prioma*”. Ai stat de cateva ori acolo, in parlament, si ai vazut cum se voteaza. Argumentele opozitiei pur si simplu nu sunt ascultate. Nu sunt ascultate in parlament, cum pot fi ascultate in afara?

Andrei Popov: Vreau sa va propun ca printr-o fraza sau o idee centrala pentru Republica Moldova daca ar fi sa desprindeti una, care ar fi aceasta, care ar fi acest mesaj? Ce ar trebui sa se faca cel mai important?

Dumitru Manzarari: Daca optiunea NATO este o optiune de securitate pentru Moldova?

Anatol Taranu: Eu am o propunere: ca APE sa vina cu o initiativa, in luna septembrie, sa organizam o masa rotunda, aici, la Chisinau cu participarea expertilor din Ucraina si Georgia in ceea ce priveste asigurarea securitatii in aceasta zona a Marii Naegre, ca sa fugim de la conflictul georgiano-rus. Nu stiu in ce masura putem avea si reprezentanti din Rusia, dar eu cred ca si asta ar putea sa fie o optiune.

Andrei Popov: Dar iata acum, pentru bagajul „de aur” de idei, cu ce am putea contribui pentru Republica Moldova.

Iurie Pantea: Evenimentele care au avut loc intre Georgia si Rusia acum demonstreaza ca conceptul de securitate al Republicii Moldova si Strategia de Securitate care acum se elaboreaza sunt pe o cale complet gresita. Se mizeaza pe declaratii de neutralitate, ca o sa vina cineva si o sa ne asigure securitatea noastra. Se mizeaza pe niste instrumente absolut depasite in solutionarea conflictului transnistrean. Se mizeaza pe rolul Rusiei de pacificator, ceea ce este absolut stupid in ochii tuturor, cu exceptia Federatiei Ruse. Concluzia este ca in situatia creata, mai departe, nimic din politica externa a R. Moldova nu a demonstrat ca exista o intelegere a situatiei, ca exista o viziune despre viitor si o dorinta de a intreprinde careva masuri. Nici spre

Ucraina, nici spre Romania, nici spre Federatia Rusa, nici spre Georgia. Cu exceptia unei scurte declaratii, este o amorfie totala. Iata asta este constatarea cea mai principala.

Mai departe, din punctul acesta de vedere, se vede foarte clar ca armata Republicii Moldova la momentul actual, in conditiile in care se afla ea, dupa toate demonstratiile pe care le mai poate ea sa le mai faca, esta absolut „*out of date*”.

Anatol Taranu: Reglementarea problemei transnistrene necesita revizuirea mecanismului international de mediere si componenta fortelor de pacificarea in zona. Asta este conditia *sine qua non* pentru rezolvarea conflictului. Ea nu are nicio utilitate politica.

Viorel Cibotaru: Exista doua abordari. Prima, exista un curs al partidului de guvernament. Pe care am incercat sa-l influentam timp de opt ani. Ceva ne-a reusit, dar in mai mare parte nu ne-a reusit. Sunt lucruri foarte clare. Nu va asteptati la nicio schimbare a Conceptiei, iar Strategia va fi elaborata in conformitate cu ea. Noi putem sa discutam la nesfarsit despre aderarea la NATO. Deci, iata care este abordarea: fie ca incercam sa lucram, dar foarte finut, la

ajustare, pentru ca sa nu se faca greseli mai mari in contextul existent. Cu alte cuvinte, sa discutam pe platforma care este propusa de Guvernare si nu iesim din cadrul ei. Asta este prima abordare. Si a doua abordare, cream o alta alternativa.

Andrei Popov: Viorel, tu pentru care optezi?

Viorel Ciobotaru: Eu optez pentru prima, dar nu o exclud pe cealalta. Dar si aici exista foarte multe lucruri. Ce sa facem noi cu Conceptia care exista astazi, asa cum este ea?

Andrei Popov: Da cum exista ea? Ce mai ramane din ea valabil dupa ce presedintele Voronin la ultima sa conferinta a declarat raspicat ca s-a convins ca nu are sens de cerut recunoasterea internationala a neutralitatii Moldovei, ca de fapt asta este o prostie, in timp ce in textul Conceptiei aprobat de Parlament in luna mai ideea solicitarii recunoasterii internationale a neutralitatii este o ideea centrala? Am criticat calitatea acestei Conceptii si modul in care ea fost aprobata. Este interesant cat de usor seful statului schimba accentele si renunta absolut arbitrar la niste prevederi ale unui document aprobat de Parlament pe care, de altfel, tot el le-a promovat.

Viorel Cibotaru: Dar este un document in vigoare si nu-l poti schimba pana in 2009.

Igor Munteanu: Exista foarte multe discutii si opinii disparate fata de ceea ce noi numim pericole militare si pericole de securitate pentru Republica Moldova. Nu exista insa un document consolidat al societatii civile cum ar fi o carte alabstra pe securitatea Republicii Moldova. Care ar integra si elemente energetice si elementele politice si elementele legate de conflictul separatist. Si, de exemplu, daca Asociatia pentru Politica Externa ar fi entuziasmata

de ideea asta, am putea in timp de o luna, o luna si jumătate de zile sa facem optiuni de securitate pentru Republica Moldova. Un document consolidat care ar „molipsi” dupa aceasta si factorii politici si organizatiile neguvernamentale si institutiile internationale care ar vedea niste idei noi. Noi nu avem idei noi in domeniul de securitate si din cauza asta ne orientam exclusiv la niste documente uitate de lume si prafuite care acum se plimba dintr-un cabinet in altul pe securitate. Eu as sprijini efectiv si cu cei pe care ii cunosc un asemenea document de strategie.

Igor Botan: Eu nu o sa intru in chestii geostrategice. Eu vad acum doua pericole majore pentru Republica Moldova. Primul pericol. Dupa ceea ce s-a intamplat in Osetia, Rusia va face asupra Republicii Moldova doua presiuni majore. Una – sa o scoata din GUAM. Aici raspunsul Republicii Moldova trebuie sa fie urmatorul – noi vom fi intotdeauna in organizatiile in care este si Ucraina. Nimic mai mult, nici o alta explicatie. Al doilea pericol mare tine de faptul ca Rusia va dori cumva sa-si spele imaginea si sa faca pacificare fara a schimba nimic si, probabil, ma tem ca va face presiuni asupra lui Voronin si asupra lui Smirnov sa participe la alegerile parlamentare din Moldova, dar fara de a rezolva nimic. Daca Transnistria participa la alegeri ca circumscriptie electorala separata dar fara un statut, asta inseamna ca ea isi pastreaza tot si destabilizeaza Chisinaul. Deci, concluzia, pana cand nu este elaborat statutul Transnistriei sa nu se admita participarea transnistrenilor la alegerile parlamentare.

Igor Munteanu: Dar transnistrenii au participat si o sa participe la alegeri...

Igor Botan: Nu. Sa participe asa cum vor ei. Eu am vazut interesul lui Denisenko, responsabilul pentru alegeri din Transnistria, care a spus ca iata, Comisia Electorala Centrala din Moldova a acceptat cu 10 milioane de lei mai mult pentru participarea transnistrenilor la alegeri, dar nu s-au adresat la noi cu rugamintea de a discuta aceasta problema. Este pentru prima oara cand Comisia Electorala din Transnistria are grija cu aproximativ un an de zile inainte de alegeri ca Chisinaul sa se adreseze Tiraspolului pentru a putea deschide sectii de votare pe malul stang. Nici intrun caz asa ceva nu trebuie admis.

Andrei Popov: Eu impartasesc integral preocuparea cu privire la pericolul unei solutii rapide ...

Igor Botan: ... asta nu va fi solutie...

Andrei Popov: ... eu vorbesc ca forma. Eu vad aici un pericol real si o capcana care ne-ar impotmoli si nu ne-ar permite sa acceleram. Iar noi acum trebuie sa acceleram in drum spre Europa. In schimb, aceasta ne-ar bloca si am mai pierde inca un an-doi, exact pana cand Rusia se intareste si ii cresc corespunzator si ambitiile in spatiul post-sovietic astfel incat noi vom fi atrasi complet si poate ireversibil in orbita proceselor integrationiste in jurul Moscovei.

Iurie Pantea: Mai am inca un gand scurt. Mi se pare ca unii din noi au vorbit acum despre faptul ca Republica Moldova posibil s-ar afla acum intr-o situatie relativ confortabila. Pericolul cel mai mare in situatia aceasta „comfortabila” este sa astepti niste actiuni sau greseli din partea Rusiei ca pe urma tu sa incerci selectarea lor. Pe cand intr-o asemenea situatie este cu mult mai bine ca sa actionezi tu primul si sa-ti urmaresti scopurile tale.

Vlad Lupan: Care sunt scopurile noastre strategice din punctul de vedere al societatii civile? Noi vrem sa dam un *policy paper*? Noi vrem sa dam optiuni de securitate? Noi vrem sa dam un sfat si cui vrem sa-l dam? Noi vrem sa informam societatea civila, publicul general? Daca vrem lucrurile acestea, haideti sa spunem lucrurilor pe nume – deci, regretam, condamnăm situatia din Georgia, punem la indoiala rolul de mediator al Rusiei, apelam la schimbarea politicii vizavi

de Ucraina, chemam la intarirea relatiilor cu Ucraina, chemam la reformularea pozitiei Republicii Moldova in relatiile sale de securitate cu fostul spatiu sovietic?...

Andrei Popov: Foarte multe se regasesc aici. Dar care ar fi principalele idei pe care te-ai concentra cu expertiza si experienta ta, in cazul in care ai fi in pozitile sa decizi...

Vlad Lupan: Scoate semnele de intrebare. Iata care este pozitia mea.

Iulian Fruntasu: Cred ca ar trebui sa cerem grabit perspective de aderare in noul Acord. Asta trebuie sa o facem. Bineinteles ca va face si Guvernarea lucrul acesta si Opozitia, bineinteles, ca va critica Guvernarea pentru ca are motive. Dar in acelasi timp, cred ca ar trebui sa existe un consens national in sensul acesta. Avem nevoie de perspective foarte clare ca intr-un moment oarecare vom adera la Uniunea Europeana. Deci in acest nou Acord, lucrul respectiv trebuie sa fie stipulat. Si sper eu ca aceste circumstante geopolitice care s-au schimbat in spatiul post-sovietic nu sunt pozitive in acest sens. Unu la mana. Doi la mana, schimbarea formatului de mediere si poate implicarea unitatilor de politie a Uniunii Europene, poate in sensul acesta iarasi se va misca ceva. Ai participat si tu, Andrei, la niste consultari informale la sfarsitul anului trecut la Brussels. Erau europenii atunci cam refractari fata de aceasta idee. Poate dupa razboiul ruso-georgian, vor fi mai pozitivi in ceea ce priveste implicarea europenilor pe teren?

Andrei Popov: ... in sensul ca este mai usor si mai ieftin sa previi, decat sa te ocupi de consecintele unui conflict relansat.

Iulian Fruntasu: Exact. Si cred ca ar trebui sa pedalam pe ideea aceasta.

Ion Sturza: Eu cred ca trebuie sa insistam, dar totusi sa raspundem mai intai la intrebarea daca s-a schimbat ceva sau nu s-a schimbat si cred ca s-a schimbat radical.

Anatol Taranu. Si sa facem un apel din partea Asociatei?

Andrei Popov. Eu vreau sa ma consult cu Dvs acum. Cred ca cel mai simplu ar fi sa facem o transcriere a discutiei pe care am avut-o. Spatiul public este dezoxigenat, nu prea sunt asemenea dezbateri, si cred ca veti fi de acord ca am avut astazi o discutie fructuoasa si interesanta. Si evident, am putea sa largim expunerea catre continutul acestor discutii pentru publicul larg si toti cei interesati de subiect, distribuind transcrierea acestei mese rotund, bunaoara, intr-o editie speciala a buletinului nostru Panorama.

Igor Botan. Da, dar recomandarile ar trebuie sa fie convenite si facute publice [...]

Transcriere de APE.